

---

**NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI**

---

**Departament Edukacji, Nauki i Kultury**

Nr ewid.: 47/98/P97/044/DEN

**INFORMACJA**  
**o wynikach kontroli działalności spółek radiofonii publicznej**  
**w zakresie gospodarowania majątkiem**

---

**Warszawa**

**kwiecień**

**1998 r.**

---

**TEMAT KONTROLI: P/97/044****Działalność spółek radiofonii publicznej w zakresie gospodarowania majątkiem**

---

**SPIS TREŚCI:**

|                                                                                        | str.      |
|----------------------------------------------------------------------------------------|-----------|
| <b>I. CZĘŚĆ OGÓLNA</b>                                                                 |           |
| 1. Charakterystyka kontroli                                                            | 1         |
| 2. Synteza ustaleń kontroli i ocena kontrolowanej działalności                         | 2         |
| 3. Wnioski                                                                             | 8         |
| <b>II. CZĘŚĆ SZCZEGÓŁOWA</b>                                                           |           |
| 1. Charakterystyka stanu prawnego dotyczącego działalności radiofonii publicznej       | 10        |
| 2. Istotne ustalenia kontroli                                                          |           |
| 2.1. Działalność Polskiego Radia SA w Warszawie                                        |           |
| 2.1.1. Realizacja zadań programowych                                                   | 16        |
| 2.1.2. Wyniki finansowe PR SA, struktura przychodów i kosztów                          | 18        |
| 2.1.3. Działalność inwestycyjna PR SA i jej wpływ na sytuację finansową spółki         | 22        |
| 2.1.4. Wykorzystanie sprzętu i urządzeń technicznych                                   | 26        |
| 2.1.5. Wydatki na reprezentację i reklamę                                              | 28        |
| 2.2. Działalność regionalnych rozgłośni radiofonii publicznej                          |           |
| 2.2.1. Organizacja spółek                                                              | 31        |
| 2.2.2. Realizacja zadań programowych przez rozgłośnie regionalne radiofonii publicznej | 33        |
| 2.2.3. Wyniki finansowe działalności spółek, struktura przychodów i kosztów            | 36        |
| 2.2.4. Gospodarowanie środkami na wynagrodzenia                                        | 40        |
| 2.2.5. Działalność reklamowa regionalnych spółek radiofonii publicznej                 | 42        |
| 2.2.6. Realizacja zadań inwestycyjnych                                                 | 47        |
| 2.2.7. Wykorzystanie sprzętu i urządzeń technicznych                                   | 52        |
| <b>III. OPIS POSTĘPOWANIA KONTROLNEGO I DZIAŁAŃ PODJĘTYCH PO ZAKOŃCZENIU KONTROLI</b>  | <b>55</b> |

Załącznik nr 1-4

Wykaz jednostek kontrolowanych

# I. CZĘŚĆ OGÓLNA

## 1. Charakterystyka kontroli

Kontrola nr P/97/044 pn. „Działalność spółek radiofonii publicznej w zakresie gospodarowania majątkiem” podjęta została z inicjatywy Najwyższej Izby Kontroli i przeprowadzona w II półroczu 1997 r.

Celem kontroli była ocena gospodarowania przez jednostki radiofonii publicznej majątkiem przejętym w wyniku likwidacji państwowej jednostki organizacyjnej „Polskie Radio i Telewizja” (p.j.o. PRiTV) oraz środkami pozyskanymi z wpływów abonamentowych, dotacji budżetowych i ze sprzedaży usług, w tym z działalności reklamowej w latach 1994-1997 (I półrocze).

Tematyka kontroli obejmowała m.in.:

- organizację spółek radiofonii publicznej,
- wyniki finansowe ich działalności, strukturę przychodów i kosztów,
- realizację zadań programowych,
- organizację i finansowanie produkcji audycji własnych oraz zakupu audycji gotowych,
- działalność inwestycyjną,
- wykorzystanie sprzętu i urządzeń technicznych,
- działalność reklamową.

Kontrolę pod względem legalności, gospodarności, celowości i rzetelności przeprowadzono w Polskim Radiu SA (PR SA) z siedzibą w Warszawie oraz w 16 regionalnych spółkach radiofonii publicznej. Wykaz jednostek kontrolowanych stanowi załącznik do informacji.

Kontrola została przeprowadzona przez Departament Edukacji, Nauki i Kultury oraz delegatury NIK: w Białymstoku, Bydgoszczy, Gdańsku, Katowicach, Kielcach, Koszalinie, Krakowie, Lublinie, Łodzi, Olsztynie, Opolu, Poznaniu, Rzeszowie, Szczecinie, Wrocławiu i Zielonej Górze.

W okresie od maja do lipca 1997 r. Departament Edukacji, Nauki i Kultury przeprowadził - w ramach rozpoznania - kontrolę doraźną w Regionalnej Rozgłośni Radiowej „Radio dla Ciebie” SA w Warszawie. Wyniki tej kontroli zostały uwzględnione w niniejszej informacji.

Najwyższa Izba Kontroli po raz pierwszy kontrolowała działalność radiofonii publicznej funkcjonującej w formie 18 jednoosobowych spółek Skarbu Państwa.

## 2. Synteza ustaleń kontroli i ocena kontrolowanej działalności

- ***w zakresie spraw programowych:***

2.1. W 1996 r. spółki radiofonii publicznej wyemitowały prawie 206 tys. godzin programu, w tym 38,5 tys. godzin programu ogólnopolskiego, 6,5 tys. godzin programu dla zagranicy oraz 160,7 tys. godzin programów regionalnych. Wypełniały przy tym prawidłowo zadania nałożone na radiofonię publiczną przez ustawodawcę, w szczególności w zakresie popierania twórczości artystycznej, literackiej, naukowej oraz działalności oświatowej. Najpełniej funkcję kulturotwórczą spełniało Polskie Radio SA w Warszawie, w którego strukturze funkcjonowały 3 orkiestry symfoniczne, chór, Centrum Kultury Ludowej, a spółka współorganizowała wiele imprez ważnych dla kultury narodowej.

Rozgłośnie regionalne w swojej ofercie programowej prezentowały audycje w językach obcych dla mniejszości narodowych w Polsce i w języku polskim dla ludności zamieszkującej regiony przygraniczne. Sprawowały też patronat nad imprezami kulturalnymi o zasięgu ogólnokrajowym i międzynarodowym (opis str. 16-18, 33-36).

2.2. We wrześniu 1997 r. Polskie Radio SA w Warszawie ograniczyło swoją ofertę programową dla słuchaczy. Liczba jednocześnie nadawanych programów ogólnopolskich zmniejszyła się z czterech do trzech, a czas emisji Programu II o profilu literacko-muzycznym i Programu IV o charakterze edukacyjnym został skrócony o połowę. Przyczyną tych zmian było wyłączenie na kilka miesięcy nadajnika fal długich w Raszynie dla przeprowadzenia niezbędnych prac konserwacyjnych i przeniesienie nadawania Programu I PR SA na częstotliwości wykorzystywane dotychczas przez dwa wymienione programy ogólnopolskie, szczególnie ważne dla wypełniania kulturotwórczej roli radia publicznego. Mimo przywrócenia w styczniu 1998 r. emisji Programu I na falach długich, czas nadawania programów II i IV pozostaje nadal ograniczony do 10 godzin na dobę (opis str. 17).

2.3. Do końca 1997 r. Program IV PR SA emitowany był w górnym zakresie UKF równolegle z identycznym programem nadawanym na falach średnich (z wyłączeniem godzin przeznaczonych na bezpośrednie transmisje z obrad Sejmu). Koszty emisji tego programu na falach średnich wzrosły z 7 mln zł w 1994 r. do 9 mln zł w 1995 r., 10,3 mln zł w 1996 r. oraz 12,7 mln zł według planu na 1997 r., z czego za trzy kwartały 1997 r. wydatkowano 9,3 mln zł. Ponieważ stan techniczny średniofalowych urządzeń nadawczych nie zapewniał odpowiedniej jakości przekazu, a koszty ich eksploatacji były bardzo wysokie, utrzymywanie dwóch sieci nadawczych dla emisji tego samego programu można uznać za działanie niecelowe (opis str. 18)

2.4. Spółki radiofonii publicznej nie były w stanie zrealizować wynikającego z treści art. 15 ust. 2 ustawy o radiofonii i telewizji obowiązku przeznaczania minimum 10 % rocznego czasu nadawania dla producentów krajowych innych niż nadawca. Przyczyną był niedostatecznie rozwinięty rynek prywatnych producentów radiowych oraz - w opinii zarządów spółek - niewystarczający poziom merytoryczny i techniczny ich oferty programowej.

Niewypelnianie przez spółki radiofonii publicznej obowiązku przeznaczania minimum 10 % rocznego czasu nadawania dla producentów krajowych innych niż nadawca oraz nieegzekwowanie (z braku możliwości) od spółek tego obowiązku prowadzi do wniosku, iż przepis art. 15 ust. 2 ustawy o rity w praktyce nie funkcjonuje (opis str.18, 35).

2.5. W 4 spółkach radiowych stwierdzono brak ewidencji, umożliwiającej sporządzanie sprawozdań programowych w układzie zalecanym przez KRRiTV. W konsekwencji dane sprawozdawcze spółek dotyczące spraw programowych nie były w pełni wiarygodne (opis str. 35-36).

– ***w zakresie gospodarki finansowej:***

2.6. W badanym okresie spółki radiofonii publicznej uzyskiwały dobre wyniki finansowe, jednak wielkość zysku systematycznie malała, a możliwości płatnicze niektórych spółek znacznie się pogorszyły. Szczególnie trudną sytuację finansową odnotowano w PR SA w Warszawie. W 1996 r. spółka utraciła płynność finansową, a w końcu września 1997 r. środki obrotowe spółki równoważyły tylko 41 % jej zobowiązań. Od połowy 1996 r. PR SA zaciągało coraz wyższe kredyty na działalność bieżącą. Na koniec 1996 r. wykorzystanie kredytu wynosiło 6,6 mln zł, a według stanu na 30 września 1997 r. wzrosło do 9,6 mln zł. W ocenie NIK, sytuacja finansowa spółki była głównie rezultatem zbyt wysokiej skali prowadzonej działalności inwestycyjnej w stosunku do możliwości finansowych radia. Nakłady na inwestycje wzrosły z 9,6 mln zł w 1994 r. do 36,5 mln zł w 1996 r., co stanowiło odpowiednio 6,8 % i 19,1 % przychodów spółki, a w 1997 r. (na dzień 30 września) wydatki inwestycyjne były wyższe od wypracowanych na ten cel przez spółkę środków finansowych pochodzących z podziału zysku oraz z amortyzacji środków trwałych o 2,7 mln zł. Równocześnie zobowiązania z tytułu inwestycji wynosiły 3,6 mln zł (opis str 24-26).

Mimo pogarszających się relacji ekonomicznych i zdolności płatniczych, Zarząd spółki nie podjął w odpowiednim czasie radykalnych działań naprawczych (opis str. 25-26).

2.7. W 2/3 spółek objętych kontrolą wzrastały koszty reklamy publicznej, polegającej na promowaniu w różnej formie tych jednostek. Krytycznie oceniono warunki, na jakich realizowane były usługi promocyjne na rzecz PR SA w Warszawie, świadczone przez kontrahentów zewnętrznych w ramach tzw. umów barterowych. W ocenie NIK, umowy te były dla radia niekorzystne, ponieważ w wyniku ich realizacji PR SA - nie uzyskując żadnych wpływów gotówkowych - opłacało gotówką podatek VAT i należność dla ZAIKS-u. Wydatków tych nie uwzględniano przy wycenie usług reklamowych i promocyjnych, co powodowało nieekwiwalentność wzajemnych świadczeń. Kwota wydatków gotówkowych PR SA z tytułu realizacji umów barterowych za lata 1995-1997 (I półrocze) wyniosła 2,2 mln zł. Zawieranie w szerokim zakresie niekorzystnych dla PR SA umów barterowych można ocenić jako działanie na szkodę spółki (opis str. 28-30).

2.8. W 7 spółkach miały miejsce przypadki niedostatecznej dbałości o realizację przychodów, polegające na zaniechaniu lub nieterminowym egzekwowaniu należności od kontrahentów w wysokości 1,8 mln zł, a także na opóźnieniach w wystawianiu faktur za świadczone usługi. Przykładowo PR SA w Warszawie nie wyegzekwowało od Radia Wolna Europa równowartości kwoty 150 tys. USD za nadawanie w 1994 r. audycji RWE na antenie Polskiego Radia, dopuszczając do przedawnienia tej należności (opis str. 19-20, 38-39).

2.9. Na sytuację finansową spółek radiofonii publicznej niekorzystny wpływ miała wyższa dynamika wzrostu kosztów od dynamiki wzrostu przychodów. W latach 1994-1996 w badanych spółkach przychody wzrosły średnio o 13,2 %, natomiast koszty o 27,1 %. Niekorzystne były również zmiany w strukturze przychodów polegające na zmniejszeniu się wpływów ze sprzedaży produkcji i usług, w tym z działalności reklamowej oraz na wzroście w przychodach ogółem wpływów z opłat abonamentowych, których wielkość była jednak niezależna od spółek (opis str. 19, 36-40).

2.10. W 7 spółkach radiowych przekraczano limity wydatków na reprezentację, co było działaniem niegospodarnym, gdyż zwiększyło obciążenie podatkowe tych spółek łącznie o 220 tys. zł (opis str. 30, 40).

– ***w zakresie działalności reklamowej:***

2.11. W co trzeciej kontrolowanej jednostce stwierdzono nieprawidłowości w ewidencjonowaniu i dokumentowaniu działalności reklamowej. Dotyczyło to głównie braku rejestru przedmiotów otrzymanych od sponsorów z przeznaczeniem na nagrody, pokwitowań nagród wydawanych radiosłuchaczom, a także rejestrów faktur dotyczących działalności reklamowej spółek. Konsekwencją tych nieprawidłowości było m.in. nieujmowanie w księgach rachunkowych spółek niektórych operacji gospodarczych, co było niezgodne z przepisami art. 24 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości. Przykładowo „Radio dla Ciebie” SA w Warszawie nie zaksięgowało 56 faktur na łączną kwotę 5,4 tys. zł stanowiącą należność spółki, a także nie zaksięgowało przyjęcia i wydania w formie nagród przedmiotów o wartości 16,5 tys. zł (opis str. 42-44).

2.12. Kontrola wykazała świadczenie przez spółki radiowe usług reklamowych bez zawarcia stosownych umów, zawieranie umów przez osoby do tego nieuprawnione lub udzielanie pełnomocnictw do działania w imieniu i na rzecz spółek bez określania wysokości zobowiązań możliwych do zaciągania na podstawie tych pełnomocnictw. Stwierdzone nieprawidłowości wystąpiły w 6 spółkach (opis str. 30-31, 44-47).

– ***w zakresie działalności inwestycyjnej oraz wykorzystania sprzętu i urządzeń technicznych:***

2.13. W wyniku inwestowania w rozwój bazy technicznej ponad 80 % spółek objętych kontrolą dokonało wymiany znacznej ilości sprzętu i urządzeń, zmodernizowało studia lub rozbudowało bazę lokalową. Działania te ocenione zostały jako celowe. Część zrealizowanych inwestycji, w szczególności w zakresie łączności i transmisji radiowej, przyniosła w krótkim okresie wymierne efekty finansowe. W działalności inwestycyjnej wystąpiły jednak także nieprawidłowości, polegające m. in. na kwalifikowaniu wydatków inwestycyjnych do kosztów prac remontowych, co było niezgodne z przepisami art. 16 ust. 1 pkt 1 ppkt c ustawy z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych. W spółce PR SA w Warszawie działania takie spowodowały zaniżenie podatku dochodowego o 288,7 tys. zł (opis str. 24).

Stwierdzono także przystępowanie do realizacji inwestycji bez należytego przygotowania organizacyjnego i projektowego (w 6 spółkach), realizację zadań inwestycyjnych w zakresie odbiegającym od planowanego (w 9 spółkach), naruszenia trybu wyboru wykonawców (w 7 spółkach), a także niewłaściwy nadzór nad realizacją i rozliczaniem inwestycji (w 3 spółkach). Spowodowało to zawyżenie wynagrodzeń dla wykonawców robót realizowanych w dwóch spółkach (w Łodzi i w Poznaniu) na łączną kwotę 634,3 tys. zł (opis str. 23-24, 47-50).

2.14. Spółki finansowały realizację zadań inwestycyjnych z części środków pochodzących z opłat abonamentowych i wpływów pozaabonamentowych przekazywanych przez Krajową Radę Radiofonii i Telewizji w formie tzw. dotacji na inwestycje. W ocenie NIK, KRRiTV nie była upoważniona do przedmiotowego określania przeznaczenia środków przekazywanych spółkom radiofonii publicznej. Tego typu ingerencja w ich gospodarkę finansową była zatem bezpodstawna i pośrednio przyczyniała się do uszczuplania dochodów budżetowych państwa, gdyż zgodnie z przepisem art. 17 ust. 1 pkt 21 ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych, dotacje na inwestycje podlegały przedmiotowo zwolnieniu z opodatkowania podatkiem dochodowym (opis str. 51-52).

2.15. Posiadane przez spółki studia, stanowiska produkcyjno-emisyjne oraz pozostały sprzęt i urządzenia były wykorzystywane w niewielkim stopniu, a precyzyjne ustalenie czasu ich pracy było niemożliwe ze względu na brak pełnej ewidencji w tym zakresie.

Zbędne dla własnych potrzeb pomieszczenia i urządzenia techniczne wynajmowano innym podmiotom, przy czym stwierdzono przypadki nieuiszczania należnego czynszu oraz nieegzekwowania przez spółki zaległych należności (opis str. 26-27, 52-55).

**– w zakresie spraw organizacyjnych:**

2.16. W 9 spośród 17 rozgłośni regionalnych stwierdzono nieprawidłowości w zakresie organizacji, polegające na braku podstawowych dokumentów, w tym ksiąg akcyjnych, ksiąg protokołów walnych

zgromadzeń, regulaminów organizacyjnych i regulaminów pracy, zakresów obowiązków pracowników, instrukcji obiegu i kontroli dokumentów finansowo-księgowych. W 2 spółkach treść regulacji wewnętrznych była niezgodna z przepisami określonymi w aktach prawnych wyższego rzędu (opis str. 31-33).

### **3. Wnioski**

W wyniku kontroli w spółkach radiofonii publicznej sformułowano łącznie 115 wniosków pokontrolnych. Wnioski skierowane do Zarządu Polskiego Radia SA dotyczyły m.in.:

- podjęcia działań zmierzających do poprawy sytuacji finansowej spółki, w tym dostosowania skali przedsięwzięć inwestycyjnych do możliwości finansowych oraz ograniczenia kosztów działalności bieżącej PR SA,
- zapewnienia ekwiwalentności świadczeń wynikających z umów barterowych,
- określania górnej wartości zobowiązań zaciąganych w ramach pełnomocnictw udzielanych przez PR SA innym osobom fizycznym i prawnym,
- ustalenia stawek za usługi świadczone na rzecz kontrahentów zewnętrznych w wysokości gwarantującej co najmniej zwrot kosztów własnych,
- wyegzekwowania zaległych należności i obowiązkowego rejestrowania umów zawieranych przez jednostki organizacyjne PR SA.

Wnioski skierowane do zarządów spółek regionalnych dotyczyły m.in.:

- podjęcia bardziej efektywnych działań na rzecz zwiększenia przychodów ze źródeł pozaabonamentowych,
- ograniczenia kosztów działalności operacyjnej, w tym kosztów reprezentacji i reklamy niepublicznej,
- rzetelnego sporządzania sprawozdań programowych i respektowania wymogów programowych, wynikających z przepisów ustawy o ritv oraz rozporządzeń KRRiTV,
- pełnego ewidencjonowania i dokumentowania działalności reklamowej, w tym zwłaszcza prowadzonej na rzecz spółek radiowych przez podmioty zewnętrzne,
- realnego planowania, prawidłowej realizacji i rozliczania prac remontowych i budowlanych oraz lepszego zabezpieczania interesów spółek w umowach z wykonawcami tych prac,



- prawidłowego gospodarowania środkami finansowymi przeznaczonymi na honoraria oraz dokumentowania wypłat dokonywanych z tego funduszu.

Wyniki kontroli wskazują ponadto na potrzebę podjęcia następujących działań:

⇒ *przez Krajową Radę Radiofonii i Telewizji*

- zaniechania ingerencji w gospodarkę finansową spółek radiofonii publicznej, polegającej na określaniu przeznaczenia przekazywanych im środków abonamentowych i pozaabonamentowych;

⇒ *przez Ministra Finansów*

- spowodowania ustalenia przez właściwe organy istnienia i wysokości obowiązku podatkowego spółek radiofonii publicznej z tytułu bezpodstawnego wyłączania z podstawy opodatkowania podatkiem dochodowym od osób prawnych części środków abonamentowych przekazywanych im przez Krajową Radę Radiofonii i Telewizji w formie tzw. dotacji na inwestycje,
- zapewnienia jednolitego sposobu postępowania organów skarbowych w tej sprawie.

Najwyższa Izba Kontroli wskazuje ponadto na potrzebę rozważenia celowości nowelizacji ustawy z dnia 29 grudnia 1992 r. o radiofonii i telewizji w zakresie określonym w przepisie art. 15 ust. 2, dotyczącym przeznaczania minimum 10 % rocznego czasu nadawania dla producentów krajowych innych niż nadawca, z uwagi na brak możliwości spełnienia tego wymogu przez spółki radiofonii publicznej. Widzi także potrzebę dokonania pogłębionej oceny funkcjonowania przepisów tej ustawy w celu określenia pełnego zakresu ewentualnej nowelizacji jej przepisów.

## **II. CZĘŚĆ SZCZEGÓŁOWA**

### **1. Charakterystyka stanu prawnego dotyczącego radiofonii publicznej**

Jednostki radiofonii publicznej, związane przez Ministra Finansów jako jednoosobowe spółki akcyjne Skarbu Państwa, działają na podstawie ustawy z dnia 29 grudnia 1992 r. o radiofonii i telewizji<sup>1</sup> oraz w zakresie w niej określonym - na podstawie rozporządzenia Prezydenta RP z dnia 27 czerwca 1934 r. - Kodeks handlowy i statutów, ustanowionych przez Ministra Finansów w uzgodnieniu z Krajową Radą Radiofonii i Telewizji (KRRiTV). Obecnie statuty te mogą być zmieniane przez organy spółek wskazane w ich statutach, za uprzednią zgodą KRRiTV.

Kapitał akcyjny spółek radiofonii publicznej powstał z podziału majątku zlikwidowanej jednostki „Polskie Radio”, będącej częścią państwowej jednostki organizacyjnej „Polskie Radio i Telewizja”; pokryty został środkami finansowymi i składnikami majątku trwałego.

Na podstawie art. 66 ustawy o ritv, spółki radiofonii publicznej przejęły nieodpłatnie w wieczyste użytkowanie grunty stanowiące własność Skarbu Państwa, będące wcześniej w zarządzie PRiTV, a na własność otrzymały budynki i inne urządzenia oraz lokale znajdujące się na tych gruntach. Zbiory programowe PRiTV podzielone zostały między TVP SA i PR SA.

Zgodnie z art. 26 ust. 3 ustawy o ritv, PR SA związana została w celu tworzenia i rozpowszechniania ogólnokrajowych programów radiowych i programów dla odbiorców za granicą, a spółki regionalne - w celu tworzenia i rozpowszechniania regionalnych programów radiowych.

W myśl art. 21 ustawy o ritv do zadań radiofonii publicznej, oprócz tworzenia i rozpowszechniania ogólnokrajowych i regionalnych programów radiowych, należy m.in.:

- budowa i eksploatacja nadawczych i przekątnikowych stacji radiowych,
- prowadzenie prac nad nowymi technikami tworzenia i rozpowszechniania programów radiowych,
- popieranie twórczości artystycznej, literackiej, naukowej oraz działalności oświatowej,
- prowadzenie działalności produkcyjnej, usługowej i handlowej.

Dla spółek radiofonii publicznej ustanowione zostały statuty o zbliżonej lub identycznej treści. Według postanowień tych statutów władzami spółek są zarządy, rady nadzorcze oraz walne zgromadzenia. Ustawa o ritv w art. 27 ustaliła, iż zarząd może liczyć od jednego do pięciu członków, których powołuje na 4-letnią kadencję i może odwoływać przed jej upływem rada nadzorcza, z wyłączeniem pierwszych składów, powołanych przez Krajową Radę Radiofonii i Telewizji.

Według § 13 statutów, zarząd pod przewodnictwem Prezesa zarządza spółką i reprezentuje ją na zewnątrz. Do zakresu działania zarządu należą wszelkie sprawy związane z prowadzeniem spółki, nie zastrzeżone do kompetencji Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji, rady nadzorczej i walnego zgromadzenia. Zgodnie z § 14 statutów, do składania oświadczeń i podpisywania dokumentów w imieniu spółki upoważniony jest Prezes zarządu samodzielnie lub dwóch członków zarządu łącznie. Szczegółowy tryb działania zarządu określa regulamin uchwalony przez zarząd i zatwierdzony przez radę nadzorczą.

---

<sup>1</sup> Dz.U. z 1993 r. Nr 7, poz. 34; z 1995 r. Nr 66, poz. 335 i Nr 142, poz. 701; z 1996 r. Nr 106, poz. 496; z 1997 r. Nr 88, poz. 554 i Nr 121, poz. 770.

Ustawa o radiofonii i telewizji w art. 28 określiła, że rada nadzorcza w jednostkach radiofonii publicznej liczy od 5 do 9 członków. W myśl art. 28 ust. 1 ustawy, członków rady nadzorczej powołuje KRRiTV, z wyjątkiem jednego, którego powoływał Minister Finansów. W związku z reformą centrum administracyjnego i gospodarczego, wraz z wejściem w życie przepisów ustawy z dnia 8 sierpnia 1996 r. o urzędzie Ministra Skarbu Państwa<sup>2</sup> oraz ustawy (z tej samej daty) o zmianie niektórych ustaw normujących funkcjonowanie gospodarki i administracji publicznej<sup>3</sup>, nowelizującej m.in. ustawę o radiofonii i telewizji (art. 54), od dnia 1 stycznia 1997 r. organem wykonującym wobec spółek radiofonii publicznej uprawnienia wynikające z praw majątkowych Skarbu Państwa jest Minister Skarbu Państwa. Do jego kompetencji przeszło m.in. także uprawnienie do powoływania jednego członka rad nadzorczych tych spółek.

Na podstawie § 21 statutów, rada nadzorcza sprawuje nadzór nad całością działalności spółki. Do jej kompetencji należy w szczególności ocena i przyjęcie bilansu i rachunku wyników oraz sprawozdania zarządu z działalności spółki, przedkładanie walnemu zgromadzeniu wniosków o ich zatwierdzenie i pokwitowanie władz spółki, wyrażenie zgody na ważne decyzje kadrowe i majątkowe. Kadencja rad nadzorczych trwa 3 lata.

W związku z wątpliwościami dotyczącymi wygaśnięcia mandatów członków rad nadzorczych jednostek publicznej radiofonii (wynikającymi z odmiennych zapisów w ustawie o ritv i w kodeksie handlowym), KRRiTV stanęła na stanowisku, że następuje to z dniem odbycia walnego zgromadzenia zatwierdzającego sprawozdanie, bilans i rachunek zysków i strat za ostatni rok urzędowania, a wybór nowych członków rad nadzorczych jest możliwy po odbyciu walnego zgromadzenia. Zgodnie z uchwałą Trybunału Konstytucyjnego z 13 grudnia 1995 r., dotyczącą ustalenia powszechnie obowiązującej wykładni przepisów art. 26 ust.4 i art.28 ust.1 ustawy o ritv<sup>4</sup>, walne zgromadzenia spółek akcyjnych publicznej radiofonii i telewizji nie są uprawnione do odwoływania członków rad nadzorczych w tych spółkach. W okresie kadencji rad nadzorczych uprawnienie takie nie przysługiwało KRRiTV ani Ministrowi Finansów.

Zgodnie z § 28 statutów, do kompetencji walnego zgromadzenia należy m.in.: rozpatrywanie i zatwierdzanie sprawozdań zarządu, bilansu i rachunku wyników za dany rok obrachunkowy, podział zysku lub pokrycie strat, udzielenie pokwitowania władzom spółki, dokonywanie zmian w statucie w uzgodnieniu z KRRiTV. Zarząd spółki, zgodnie z ustawą, nie jest związany poleceniami i zakazami ustanowionymi przez walne zgromadzenie, jeśli dotyczą one treści programowych.

Według art. 29 ust. 1 ustawy, w walnym zgromadzeniu Skarb Państwa reprezentowany był przez Ministra Finansów, a od 1 stycznia 1997 r. przez Ministra Skarbu Państwa.

Na podstawie § 29 ust. 1 statutów, w spółkach powołano rady programowe, będące organami opiniotawczo-doradczymi zarządów. Rady programowe powoływane przez KRRiTV na okres 3 lat działały na podstawie regulaminów zatwierdzanych przez zarządy i rady nadzorcze spółek. Na podstawie ustawy z dnia 29

---

<sup>2</sup> Dz.U. Nr 106, poz. 493, Nr 156, poz. 775; z 1997 r. Nr 106, poz. 673, Nr 115, poz. 741 i Nr 141, poz. 943.

<sup>3</sup> Dz.U. Nr 106, poz. 496 i Nr 156, poz. 775.

<sup>4</sup> Dz.U. z 1996 r. Nr 2, poz. 15.

czerwca 1995 r. o zmianie ustawy o radiofonii i telewizji oraz o zmianie niektórych innych ustaw ustalono liczbę członków rad programowych na 15 osób (w tym 10 reprezentujących ugrupowania parlamentarne i 5 z grona osób legitymujących się dorobkiem i doświadczeniem w sferze kultury i mediów), przedłużono kadencję rad do 4 lat oraz wyposażono je w prawo do podejmowania uchwał zawierających oceny poziomu i jakości programu bieżącego oraz programów ramowych (art. 28a ustawy o rityv).

Przychodami spółek radiofonii publicznej są wpływy pochodzące z opłat abonamentowych, odsetek za zwłokę w ich uiszczeniu oraz kar za używanie nie zarejestrowanych odbiorników radiofonicznych, przychodów z reklam i audycji sponsorowanych, z obrotu prawami do audycji i z innych źródeł (art. 31 ust. 1); spółki mogą również uzyskiwać dotacje z budżetu państwa (art. 31 ust. 2).

Akcjonariuszowi nie przysługuje prawo do udziału w zysku (art. 31 ust. 3). Zgodnie ze statutem, zysk netto spółek przeznaczany jest na zwiększenie kapitału zapasowego i na inne cele określone przez walne zgromadzenie.

Zgodnie z art. 50 ust. 2 ustawy o rityv, KRRiTV ustala corocznie, w terminie do 30 czerwca, sposób podziału wpływów z opłat abonamentowych, odsetek za zwłokę w ich uiszczeniu oraz kar, między jednostki radiofonii i telewizji publicznej w następnym roku kalendarzowym. Przewodniczący KRRiTV przekazuje niezwłocznie tym jednostkom należne im udziały we wpływach.

Spółki prowadzą gospodarkę finansową zgodnie z obowiązującymi przepisami i zasadami sporządzania bilansu. Stosuje się do nich przepisy ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości<sup>5</sup>, a przed wejściem w życie tej ustawy, tj. do dnia 1 stycznia 1995 r. - zastosowanie miały przepisy rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 15 stycznia 1991 r. w sprawie zasad prowadzenia rachunkowości<sup>6</sup>.

W zakresie zadań programowych, jednostki radiofonii publicznej jako nadawcy, kształtują program samodzielnie i ponoszą odpowiedzialność za jego treść (art. 13 ust. 1 ustawy o rityv), z tym że nie narusza to odpowiedzialności innych osób za treść poszczególnych audycji (art. 13 ust. 2). Ustawodawca ograniczył swobodę kształtowania programu wprowadzając obowiązek uwzględnienia:

- udziału producentów krajowych w rocznym czasie nadawania programu (nie mniej niż 30 %), z wyłączeniem czasu przeznaczanego na transmisje sportowe, reklamy, teleturnieje i przekazy tekstowe; Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji została zobowiązana do określenia - w drodze rozporządzenia - minimalnego udziału producentów krajowych w programie (art. 15 ust. 1),
- udziału producentów krajowych innych niż nadawca w rocznym czasie nadawania programu (co najmniej 10 %, z tymi samymi jak wymienione wyżej wyłączeniami - art. 15 ust. 2),
- maksymalnego, dopuszczalnego czasu przeznaczanego na reklamy (do 15 % dziennego czasu nadawania programu i nie więcej niż 12 minut w ciągu godziny - art. 16 ust. 2), przy czym reklamy powinny być

---

<sup>5</sup> Dz.U. z 1994 r. Nr 121, poz. 591; z 1997 r. Nr 32, poz. 183, Nr 43, poz. 272, Nr 88, poz. 554, Nr 118, poz. 754, Nr 139, poz. 933 i 934, Nr 140, poz. 939 i Nr 141, poz. 945.

wyraźnie wyodrębnione w programie i oznaczone w sposób nie budzący wątpliwości, że są reklamami i nie pochodzą od nadawcy (art. 16 ust. 1); Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji została zobowiązana do określenia - w drodze rozporządzenia - wymiaru czasowego reklam w publicznej radiofonii i telewizji (art. 16 ust. 3) oraz zasad działalności reklamowej w programach radiofonii i telewizji (art. 16 ust. 4).

Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji w rozporządzeniu z dnia 22 września 1993 r. w sprawie minimalnego udziału audycji producentów krajowych w programach radiofonicznych i telewizyjnych<sup>7</sup> ustaliła udział tych audycji w rocznym czasie nadawania radiofonii publicznej na 55 % (§ 4 ust. 1 pkt 1 lit. c-d), z wyłączeniem utworów muzycznych określonych w § 5 ust. 3 tegoż rozporządzenia. Udział ten ulega zmniejszeniu o 10 % w pierwszym pełnym roku kalendarzowym działalności nadawcy i o 5 % w drugim roku (§ 8 ust. 1).

W rozporządzeniu z dnia 20 maja 1993 r. w sprawie zasad działalności reklamowej w programach radiofonii i telewizji<sup>8</sup> KRRiTV ustaliła, iż do czasu nadawania reklam nie zalicza się m.in. zapowiedzi programowych, informacji o usługach reklamowych nadawcy, czasu prezentacji towarów i usług wykorzystanych w audycji oraz reklam nadawanych nieodpłatnie w celach dobroczynnych (§ 6 ust. 2). Nadawcy publiczni nie mogą przerywać audycji w celu nadania reklam (§ 8 ust. 5). Nadawca nie może przenieść na inną osobę prawa do dysponowania czasem przeznaczonym na reklamę w sposób prawnie wiążący dla nadawcy oraz udostępnić więcej niż 35 % czasu reklamowego w ciągu roku na reklamę produktów i usług jednego podmiotu gospodarczego (§ 11). Nadawca ma obowiązek prowadzić ewidencję reklam i przechowywać ją przez okres jednego roku od zakończenia roku kalendarzowego, w którym reklama została nadana. W wyniku nowelizacji tego rozporządzenia<sup>9</sup>, od dnia 26 października 1996 r. m.in. zakazano emisji reklam oddziałujących w sposób ukryty na podświadomość (§ 10 ust. 2) oraz określono dane, które powinna zawierać ewidencja nadanych reklam (§ 12 ust. 2).

W rozporządzeniu z dnia 31 sierpnia 1993 r. w sprawie zakazu sponsorowania określonych audycji i określonych sposobów sponsorowania<sup>10</sup> KRRiTV m.in. określiła, iż wskazanie sponsora nie może być emitowane dłużej niż 8 sekund, dwóch sponsorów - 15 sekund, w innych przypadkach 25 sekund (§ 2). Jeżeli sponsoring polega na udostępnieniu nagród dla uczestników konkursów, dopuszczono dwukrotne wskazanie sponsora oraz nazwy towaru lub usługi stanowiącej nagrodę w czasie trwania audycji (§ 8). Nadawca zobowiązany jest prowadzić ewidencję audycji sponsorowanych i przechowywać ją przez rok po upływie roku nadania audycji (§ 9). W wyniku nowelizacji tego rozporządzenia z dniem 21 sierpnia 1996 r. zmieniono m.in. brzmienie § 2, wyraźnie określając, że chodzi o jednorazowe wskazanie sponsora oraz przewidziano możliwość

---

<sup>6</sup> Dz.U. Nr 10, poz. 35, Nr 124, poz. 554; z 1992 r. Nr 96, poz. 476; z 1993 r. Nr 46, poz. 208 i z 1994 r. Nr 94, poz. 457.

<sup>7</sup> Dz.U. z 1993 r. Nr 99, poz. 456.

<sup>8</sup> Dz.U. z 1993 r. Nr 44, poz. 204, z 1996 r. Nr 121, poz. 572..

<sup>9</sup> Rozporządzenie z dnia 21 sierpnia 1996 r. - Dz.U. z 1996 r. Nr 121, poz. 572.

<sup>10</sup> Dz.U. z 1993 r. Nr 91, poz. 423; z 1996 r. Nr 95, poz. 443.

wskazania sponsora w zapowiedzi audycji i określono warunki jej rozpowszechniania. W myśl zmienionego przepisu § 8 (ust. 2) nagrodami nie mogą być produkty lub usługi, których reklama jest zakazana. Dodano też nowy ust. 2 w § 9, w którym określono dane, jakie ma zawierać ewidencja audycji sponsorowanych.

## **2. Istotne ustalenia kontroli**

### **2.1. Działalność Polskiego Radia SA w Warszawie**

#### **2.1.1. Realizacja zadań programowych**

W okresie objętym kontrolą PR SA tworzyło i rozpowszechniało cztery programy ogólnopolskie oraz program dla zagranicy, emitując w 1994 r. łącznie 39.065 godz. programu, w 1995 r. 44.958 godz., w 1996 r. 45.114 godz., z czego ok. 85 % (38.553 godz. w 1996 r.) przeznaczano na emisję programów ogólnopolskich.

PR SA spełniało funkcję kulturotwórczą, zapewniając warunki do działalności artystycznej zespołom twórczym działającym w jego strukturze organizacyjnej, w tym: Wielkiej Orkiestrze Symfonicznej Polskiego Radia w Katowicach, Orkiestrze Kameralnej PR „Amadeus” w Poznaniu, Polskiej Orkiestrze Radiowej w Warszawie i Chórowi Polskiego Radia w Krakowie. Prowadziło też Centrum Kultury Ludowej i Teatr Polskiego Radia, zatrudniający miesięcznie ok. 250 aktorów, organizowało festiwale słuchowisk, audycje naukowych, dokumentu i reportażu; powołało do życia własny festiwal muzyczny pn. „Karol Szymanowski i jego Europa” oraz współdziałało w organizacji „Warszawskiej Jesieni”. Przedsięwzięcia te usytuowały PR SA wśród aktywnych mecenasów kultury w kraju.

Koszty programowe działalności spółki wynosiły w 1994 r. 53,2 mln zł, w 1995 r. 77,6 mln zł, w 1996 r. 88,1 mln zł, a w I półroczu 1997 r. ok. 43,5 mln zł. Największy udział w kosztach programowych stanowiły koszty rozpowszechniania programu, tj. opłaty za emisję, użytkowanie częstotliwości naziemnych, przekaz satelitarny i połączenia kablowe. Wzrosły one z 31 mln zł w 1994 r. do 47,3 mln zł w 1996 r. i stanowiły odpowiednio 58 %, 70,3 % oraz 53,7 % kosztów programowych ogółem. Wysoki udział w kosztach programowych miały także wynagrodzenia z pochodnymi, które w 1996 r. wynosiły ok. 26,5 mln zł (30 % tych kosztów), a także opłaty z tytułu praw autorskich i pokrewnych oraz tantiem - 9,3 mln zł (10,5 % kosztów).

W związku z koniecznością podjęcia remontu radiostacji w Raszynie, emitującej Program I na falach długich, emisję tego programu od 22 września 1997 r. przeniesiono na częstotliwości wykorzystywane dotychczas przez 29 nadajników Programu II w dolnym zakresie UKF, 7 stacji nadawczych Programu IV w górnym zakresie UKF oraz 11 nadajników Programu IV na falach średnich. Utrata technicznych możliwości emitowania jednego programu ogólnopolskiego spowodowała, że radio publiczne - zobowiązane ustawowo do emitowania czterech programów o zasięgu ogólnopolskim - dysponowało sieciami nadawczymi umożliwiającymi równoczesną emisję tylko trzech programów. W konsekwencji Zarząd PR SA podjął decyzję o

połączeniu na jednej antenie dwóch programów ogólnopolskich, ograniczając przy tym czas ich emisji: Programu II z 20 do 10 godz. na dobę i Programu IV „Radio BIS” z 19 do 10 godz. na dobę.

Ograniczenie zakresu realizacji zadań programowych PR SA, będące wynikiem awaryjnej i niezależnej od radia sytuacji, było z założenia stanem przejściowym, jednak mimo przywrócenia w styczniu 1998 r. emisji Programu I na falach długich, czas nadawania programów II i IV pozostaje nadal ograniczony. Należy podkreślić, że po zaprzestaniu przez PR SA emisji programów radiowych w dolnym zakresie UKF, co może nastąpić już za 2 lata, radio publiczne dysponować będzie na stałe tylko dwiema sieciami w górnym zakresie UKF oraz jedną siecią na falach długich. W praktyce oznacza to likwidację jednego programu lub znaczne ograniczenie czasu emisji części istniejących obecnie programów.

Z ustaleń kontroli wynika, że od 1994 r. KRRiTV przyznawała sukcesywnie dla potrzeb Programu II częstotliwości w górnym zakresie UKF, natomiast Zarząd PR SA przekazywał je dla potrzeb Programu IV (Radia BIS), które dysponowało siecią nadawczą na falach średnich. Nie kwestionując prawa Zarządu do decydowania o szansach rozwoju poszczególnych programów, a w konsekwencji o ich miejscu na antenie Polskiego Radia, Najwyższa Izba Kontroli uważa, że w procesie zmian organizacyjnych i programowych, wynikających z ograniczenia możliwości emisyjnych, nie powinna ulec ograniczeniu kulturowa funkcja PR SA, polegająca na tworzeniu i emisji audycji o wysokich walorach artystycznych i poznawczych.

Nowo pozyskiwane częstotliwości w górnym zakresie UKF „Radio BIS” wykorzystywało na emisję programu identycznego z nadawanym na falach średnich, z wyłączeniem godzin przeznaczonych na bezpośrednie transmisje z obrad Sejmu RP. Ponieważ stan techniczny średniofalowych urządzeń nadawczych był niezadowalający i nie gwarantował odpowiedniej jakości przekazu, a koszty eksploatacji tych urządzeń były wysokie (9,3 mln zł za 9 miesięcy 1997 r.), wątpliwości budzi celowość utrzymywania dwóch sieci nadawczych dla emisji tego samego w istocie programu.

Podstawowym źródłem pozyskiwania audycji w PR SA była produkcja własna, której udział w programie wzrósł z 93,7 % w 1995 r. do 95,13 % w I półroczu 1997 r. Oznacza to, że PR SA nie realizowało wynikającego z treści art. 15 ust. 2 ustawy o radiofonii i telewizji obowiązku przeznaczania minimum 10 % rocznego czasu nadawania dla producentów krajowych innych niż nadawca. Przyczyną tego stanu był brak rozwiniętego rynku prywatnych producentów radiowych.

Jako zanikającą należy ocenić współpracę PR SA z regionalnymi rozgłośniami radiofonii publicznej, co wynikało z braku dostatecznej woli współdziałania stron.

### **2.1.2. Wyniki finansowe PR SA, struktura przychodów i kosztów**

W okresie objętym kontrolą Polskie Radio SA uzyskiwało dobre wyniki finansowe. Wielkość wypracowanego zysku brutto w latach 1994-1997 (trzy kwartały) wynosiła 36.943 tys. zł, 16.971,2 tys. zł,

15.483,2 tys. zł i 9.973,9 tys. zł, a zysku netto odpowiednio: 33.782,6 tys. zł, 9.802,5 tys. zł, 8.535,9 tys. zł i 5.835,3 tys. zł.

Znaczny wpływ na poziom wypracowanego zysku w 1994 r. miało zasilenie przychodów spółki nieopodatkowaną kwotą 30.560,7 tys. zł z tytułu podziału zysku po p.j.o. PRiTV i funduszu popierania twórczości radiowo-telewizyjnej, a w latach następnych przychody finansowe pochodzące z tego zasilenia, w tym przede wszystkim odsetki bankowe od lokat terminowych oraz sprzedaży bonów i obligacji.

W badanym okresie przychody spółki wzrosły ze 141 mln zł w 1994 r. do 160,6 mln zł w 1995 r. i 190,2 mln zł w 1996 r., a za trzy kwartały 1997 r. wynosiły 186,3 mln zł. Podstawowym źródłem przychodów były wpływy abonamentowe, które w poszczególnych latach stanowiły odpowiednio 58,7 %, 76,3 %, 74,3 %, a za 3 kw. 1997 r. 63,3 % przychodów ogółem. W strukturze przychodów spółki wpływy z reklam, koncertów życzeń i komunikatów wynosiły odpowiednio 11,4 %, 14 %, 16,5 % i 14,3 %. Pozostałe przychody pochodziły z działalności usługowej, lokat bankowych, dotacji budżetowych na realizację zadań programowych oraz ze sprzedaży składników majątkowych.

Kontrola wykazała, że w PR SA występowały przypadki niedostatecznej dbałości o przychody spółki, polegające na zaniechaniu lub nieterminowym egzekwowaniu należności od kontrahentów zewnętrznych. I tak:

- *PR SA nie wyegzekwowało od Radia Wolna Europa równowartości kwoty 150 tys. USD za nadawanie w 1994 r. audycji RWE na antenie Polskiego Radia, dopuszczając do przedawnienia tej należności,*
- *w okresie 9 miesięcy 1997 r. PR SA nie egzekwowało kwartalnych rozliczeń od spółki z o.o. „Zielona budka”, stanowiących podstawę do obciążenia kontrahenta kwotą 42,8 tys. zł; ostatecznych rozliczeń dokonano dopiero w trakcie kontroli NIK; podkreślenia przy tym wymaga, że za okres listopad-grudzień 1996 r. spółka „Zielona budka” przedłożyła stosowne rozliczenie, natomiast PR SA nie wystawiło faktury obciążającej kontrahenta.*

Przejawem niedostatecznej dbałości o przychody spółki były również opóźnienia w wystawianiu faktur za emisję reklam. I tak:

- *spośród 98 skontrolowanych zleceń wystawionych w 1994 r. w 62 przypadkach data wystawienia faktury przez Agencję Reklamy PR była opóźniona średnio o 13 dni w stosunku do daty pierwszej emisji reklamy; termin płatności określony w 38 fakturach przesunął obowiązek zapłaty średnio o kolejne 17 dni, a w 18 przypadkach, w których termin płatności przypadał na 30 dzień po dacie pierwszej emisji, zapłaty dokonano z opóźnieniem średnio o dalsze 10 dni,*
- *w 1997 r. spośród 60 skontrolowanych zleceń w 35 data wystawienia faktury była opóźniona o 7 dni w stosunku do daty pierwszej emisji reklamy, a określony w 40 zleceniach termin płatności przesunął obowiązek jej uregulowania średnio o kolejne 15 dni; w 20 przypadkach, w których*



*termin płatności upływał po 22 dniach od daty pierwszej emisji, zapłaty dokonano z opóźnieniem wynoszącym dalsze 9 dni.*

Według stanu na koniec 1994 r. płatności - wynikające z 97 faktur wystawionych za usługi sprzedane przez Agencję Reklamy 56 klientom - wyniosły 640,8 tys. zł, z czego 386 tys. zł stanowiły należności wymagalne. Na koniec 1995 r. 80 klientów nie zapłaciło należności z tytułu 153 faktur o łącznej wartości 1,5 mln zł, z czego należności wymagalne stanowiły 829,5 tys. zł. W 1996 r. 133 klientów nie uregulowało płatności wynikających z 251 faktur na łączną kwotę 2,2 mln zł, z czego 1,1 mln zł stanowiły należności wymagalne.

Na ogólną kwotę uzyskiwanych przez PR SA przychodów wpływała także wysokość rabatów udzielanych zleceniodawcom usług reklamowych. Formalną podstawą udzielania rabatów agencjom reklamowym lub indywidualnym klientom były ustalone przez Zarząd cenniki na usługi reklamowe. Kontrola wykazała, że w 1994 r. na 99 zbadanych przypadków w 49 udzielono rabatu wyższego niż wynikało to z cennika, a w 1997 r. na 142 zbadane zlecenia dotyczące emisji reklam, w 62 przypadkach Agencja Reklamy udzieliła rabatu, z czego 53 razy według stawki wyższej niż przewidywał to obowiązujący cennik. Podwyższanie rabatów odbywało się według wewnętrznych zasad, ustalonych w trybie roboczym w Agencji Reklamy. W ocenie NIK, z uwagi na fakt, iż decyzje zwiększające wysokość udzielanych rabatów miały wpływ na przychody spółki, zasady podwyższania rabatów powinny być formalnie zatwierdzone przez Zarząd PR SA.

Koszty działalności spółki w 1994 r. wyniosły 104 mln zł, a w następnych latach odpowiednio 143,6 mln zł, 174,7 mln zł i 176,3 mln (za 3 kwartały 1997 r.).

W strukturze kosztów największy był udział wynagrodzeń z pochodnymi, które stanowiły w 1994 r. 35,1 %, w 1995 r. 34,5 %, w 1996 r. 35,7 %, a za 3 kwartały 1997 r. 29,6 % ogółu kosztów.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie w 1995 r. wyniosło 1,4 tys. zł, a do połowy 1997 r. wzrosło do 1,9 tys. zł. Najwyższe wynagrodzenia otrzymywali dziennikarze i pracownicy realizacji; w 1996 r. wyniosły one 2,5 tys. zł i 2,1 tys. zł, a do połowy 1997 r. wzrosły odpowiednio o 8 % i 5 %. W łącznej kwocie wynagrodzeń tych grup zawodowych znaczący udział miały honoraria, które w 1997 r. stanowiły 58 % przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia dziennikarzy oraz 74 % wynagrodzenia pracowników realizacji.

Wysokość honorariów ustalana była uznaniowo przez kierowników poszczególnych jednostek programowych w ramach przyznanych im limitów.

Należy podkreślić, że w PR SA stosowano zasady wynagradzania pracowników obowiązujące jeszcze w p.j.o. PRiTV. Regulacje te zostały przejęte w całości na podstawie porozumienia ze związkami zawodowymi zawartego w styczniu 1994 r., a następnie częściowo zmienione na mocy porozumienia z grudnia 1995 r. i 7 protokółów dodatkowych do tego porozumienia. Wobec trwających negocjacji nad nowym układem zbiorowym przedłużono do końca 1997 r. moc obowiązującą układu zbiorowego pracy pracowników radia i telewizji z 1974 r.

Mimo prowadzenia prac zmierzających do wdrożenia układu zbiorowego pracowników PR SA, Zarząd spółki do końca 1997 r. nie uzyskał porozumienia ze związkami zawodowymi w tej sprawie.

Na dzień 30 czerwca 1997 r. PR SA zatrudniało 1.887 osób, w tym 518 dziennikarzy, 360 pracowników inżynieryjno-technicznych i 220 artystycznych. W okresie objętym kontrolą udział tych grup zawodowych stanowił średnio ok. 27,5 %, 20 % i 12 % ogółu zatrudnionych. W latach 1995-1997 przyjęto 109 nowych pracowników, przy czym największy wzrost zatrudnienia wystąpił w grupie pracowników biurowych - o 56 osób, dziennikarzy - o 22 osoby i pracowników emisji - o 21 osób. W tym samym czasie z PR SA odeszło 25 pracowników.

W realizacji zadań spółki pracowników etatowych wspierała grupa współpracowników, świadczących głównie usługi programowe i wynagradzanych ze środków honoracyjnych. W latach 1994-1997 (I półrocze) liczba współpracowników wynosiła odpowiednio 5.196, 6.518, 5.622 i 4.042 .

### **2.1.3. Działalność inwestycyjna PR SA i jej wpływ na sytuację finansową spółki**

Mimo iż w okresie objętym kontrolą PR SA uzyskiwała dodatnie wyniki finansowe, wielkość zysku zmniejszała się, a możliwości płatnicze spółki ulegały pogorszeniu. W ocenie NIK, było to głównie rezultatem prowadzenia szerokiej działalności inwestycyjnej, której skala nie została skorelowana z możliwościami finansowymi spółki.. W okresie od stycznia 1994 r. do końca czerwca 1997 r. nakłady inwestycyjne spółki wyniosły 79,3 mln zł. W tym samym okresie do eksploatacji przekazano środki trwałe o wartości 54,6 mln zł. Główne przedsięwzięcia inwestycyjne obejmowały:

- modernizację zespołów studyjnych,
- budowę bazy technicznej dla transmisji radiowej,
- tworzenie satelitarnego przekazu programów radiowych,
- rozbudowę bazy lokalowej,
- modernizację systemu łączności zewnętrznej i wewnętrznej, w tym budowę sieci połączeń światłowodowych,
- zakup sprzętu techniczno-produkcyjnego.

Polskie Radio SA przejęło po p.j.o. PRiTV majątek o wartości 43,3 mln zł, ale przejęte studia i stanowiska produkcyjne wymagały modernizacji, a budynki i lokale remontów. Wspólna wcześniej baza transmisyjna i transportowa radio i telewizji pozostała w wyniku podziału majątku przy TVP SA. W tej sytuacji inwestowanie w środki trwałe było niezbędne dla zapewnienia nowo powstałej spółce radiowej warunków do realizacji jej ustawowych zadań.

Pozytywnie należy ocenić fakt, iż niektóre ze zrealizowanych przez Polskie Radio SA zadań inwestycyjnych przyniosły spółce w krótkim czasie wymierne efekty finansowe. Na przykład:

- w wyniku uruchomienia w 1996 r. satelitarnego systemu dystrybucji programów, koszty połączeń kablowych opłacane na rzecz Telekomunikacji Polskiej SA zmniejszyły się z 14,9 mln zł w 1995 r. do 11,8 mln zł w 1996 r. i 4 mln zł za I półrocze 1997 r.
- wynajem wozów transmisyjnych od TVP SA kosztował radio w 1994 r. 277 tys. zł, w 1995 r. 525 tys. zł, natomiast w wyniku zakupu własnych wozów transmisyjnych koszty te zmniejszyły się do 148,6 tys. zł w 1996 r. i 69,8 tys. zł w I połowie 1997 r.

W 1994 r. nakłady na inwestycje wynosiły 9,6 mln zł, w 1995 r. - 16,5 mln zł, a w 1996 r. wzrosły do 36,5 mln zł. W odniesieniu do przychodów spółki udział wydatków na inwestycje w poszczególnych latach wynosił odpowiednio 6,8 %, 10,2 % i 19,1 %.

Nowo zawiązana spółka przyjęła do realizacji 10 zadań w zakresie budownictwa inwestycyjnego rozpoczętych przez Polskie Radio w strukturze p.j.o. PRiTV, o planowanych nakładach w kwocie ponad 26 mln zł, a w latach 1994-1997 zaplanowała realizację 55 nowych zadań inwestycyjnych o łącznej wartości 123,5 mln zł. W 1994 r. spółka realizowała 22 zadania inwestycyjne, w tym 12 nowo rozpoczętych o planowanej wartości 11 mln zł, w 1995 r. 18 zadań, w tym 10 nowych o wartości 7 mln zł, w 1996 r. 30 zadań, w tym 19 nowych o wartości 8,8 mln zł, a w 1997 r. 25 zadań, w tym 14 nowo rozpoczętych o wartości 96,5 mln zł.

W konsekwencji zwiększania liczby i wartości zadań inwestycyjnych, systematycznie wzrastało zaangażowanie majątku spółki w inwestycje rozpoczęte oraz zaliczki na poczet inwestycji. Na koniec 1995 r. zaangażowanie to wyniosło 8,7 mln zł i było wyższe o 38,4 % w porównaniu do 1994 r.; w 1996 r. wyniosło 19,1 mln zł, co oznaczało wzrost o 118,5 % w stosunku do roku poprzedniego, a na koniec III kwartału 1997 r. - 36,4 mln zł, tj. o 90,3 % więcej niż w 1996 r.

Kontrola wykazała, że koszty niektórych zadań inwestycyjnych znacznie przekraczały kwoty pierwotnie planowane. Na przykład:

- koszty „Rozbudowy Rozgłośni Centralnej II Polskiego Radia w Warszawie przy Al. Niepodległości 77/85”, realizowanej w latach 1995-1997, szacowano początkowo w kwocie 19,7 mln zł, a w związku z rozszerzeniem rzeczowego zakresu robót - w kwocie 26 mln zł; tymczasem do 30 września 1997 r. wydatkowano już 33,5 mln zł; koszty wyposażenia nowego budynku, warunkujące przystąpienie do jego eksploatacji, szacowane są w PR SA na kwotę 19,5 mln zł;
- w planie inwestycyjnym na 1994 r. przewidziano 35 tys. zł na przebudowę fonoteki i budowę hallu w obiekcie przy ul. Myśliwieckiej 3/5/7; w planie na 1995 r. kwotę tę podwyższono do 1,6 mln zł, a na 1996 r. do 3,2 mln zł; na modernizację zespołów emisyjnych i studyjnych przewidziano w 1994 r. 2,8 mln zł, w planie na 1995 r. wartość tę podwyższano do 2,9 mln zł, a na 1996 r. do 3,8 mln zł, natomiast faktycznie wydatkowano 3,9 mln zł.

Należy przy tym podkreślić, że PR SA realizowało prace modernizacyjne w budynku przy ul. Myśliwieckiej 3/5/7 nie będąc jego jedynym właścicielem i nie zapewniając sobie ze strony współwłaściciela budynku zwrotu części poniesionych nakładów w kwocie 313 tys. zł.

Z ustaleń kontroli wynika, że część realizowanych inwestycji spółka kwalifikowała jako prace remontowe, a wydatki poniesione na ich realizację, przy rozliczeniach z tytułu podatku od osób prawnych, zaliczała do kosztów uzyskania przychodu. I tak:

- *do wydatków remontowych zakwalifikowano nieprawidłowo część nakładów inwestycyjnych w kwocie 721,8 tys. zł, związanych z modernizacją elewacji budynku przy ul. Myśliwieckiej 3/5/7; w konsekwencji PR SA zaniżyło należny państwu podatek dochodowy o 288,7 tys. zł, z czego o 128,3 tys. zł w 1995 r. i 160,4 tys. zł w 1996 r.; główna księgowa spółki przyznała ponadto w wyjaśnieniach, że do kosztów działalności spółki zaliczono także inne wydatki inwestycyjne na kwotę 408 tys. zł.*

Skala prowadzonej działalności inwestycyjnej powodowała obniżenie się stanu środków pieniężnych pozostających w dyspozycji spółki i wzrost zobowiązań, co już w II połowie 1996 r. spowodowało znaczne ograniczenie zdolności płatniczej i konieczność zaciągania kredytów na finansowanie działalności bieżącej.

Zobowiązania spółki na koniec 1995 r. wynosiły 15.921,1 tys. zł i wzrosły o 21 % w porównaniu do 1994 r.; na koniec 1996 r. wynosiły 27.567,9 tys. zł i były wyższe o 73,2 % w stosunku do roku poprzedniego, a na dzień 30 września 1997 r. wzrosły do 32.575,3 tys. zł.

Na koniec 1994 r. stan środków pieniężnych w PR SA wynosił 27 mln zł, w tym 25 mln zł umieszczonych było na lokatach terminowych; na koniec 1995 r. stan ten zmniejszył się o 15,8 % i wynosił 22,7 mln zł, w tym 19,9 mln zł na lokatach terminowych; na koniec 1996 r. stan środków pieniężnych wynosił 4,9 mln zł, tj. był mniejszy o 78,8 % w stosunku do roku poprzedniego, w tym na lokatach bankowych pozostawała kwota 3,5 mln zł, tj. o 82,4 % mniejsza w porównaniu do 1995 r.; na dzień 30 czerwca 1997 r. nastąpiło dalsze zmniejszenie stanu środków pieniężnych do 1,6 mln zł, w tym na lokatach pozostawało 553,5 tys. zł.

Wskaźnik płynności bieżącej, liczony ilorazem wartości środków obrotowych ogółem do zobowiązań bieżących i określający zdolność spółki do spłaty zobowiązań krótkoterminowych, obniżył się z 1,83 w 1995 r. do 0,63 w 1996 r., a na koniec września 1997 r. do 0,41. Oznacza to, że już w 1996 r. spółka utraciła płynność finansową, gdyż tylko 63 % zobowiązań miało pokrycie w środkach obrotowych, a w końcu września 1997 r. środki obrotowe spółki równoważyły tylko 41 % jej zobowiązań. Utrata płynności finansowej w 1996 r. wynikała ze wzrostu zobowiązań przy jednoczesnym zmniejszaniu środków obrotowych, w tym głównie pieniężnych.

W konsekwencji pogarszania się zdolności płatniczych spółki, od połowy 1996 r. PR SA zaciągało coraz wyższe kredyty na działalność bieżącą. Na koniec 1996 r. wykorzystanie kredytu wynosiło 6,6 mln zł, a według stanu na 30 września 1997 r. wzrosło do 9,6 mln zł. Na skutek braku możliwości spłaty zadłużenia w pierwotnie ustalonych terminach, tj. w III kwartale 1997 r., spłatę sprolongowano do sierpnia 1998 r. Do 30

września 1997 r. spółka poniosła koszty obsługi kredytów (odsetki, prowizje bankowe) w łącznej kwocie 1,9 mln zł.

Mimo pogarszających się relacji ekonomicznych i zdolności płatniczych, Zarząd spółki nie podjął w odpowiednim czasie radykalnych działań naprawczych. Wprowadzenie od lipca 1997 r. systemu limitowania wydatków (tzw. budżetowania), a od września 1997 r. programu oszczędnościowego, nastąpiło - w ocenie NIK - zbyt późno i nie mogło w wystarczający sposób poprawić sytuacji finansowej PR SA.

#### **2.1.4. Wykorzystanie sprzętu i urządzeń technicznych**

Według stanu na koniec sierpnia 1997 r. PR SA posiadało łącznie 65 zespołów studyjnych, studiów i stanowisk produkcyjnych, których dysponentami były Dyrekcje: Produkcji Radiowej, Nagrań Muzycznych, Teatru Polskiego Radia oraz Techniki.

Wartość środków trwałych zgromadzonych w studiach i na stanowiskach produkcyjnych, pozostających w dyspozycji ww. jednostek, wynosiła 16,9 mln zł.

Z analizy czasu pracy studiów wynika, że ich wykorzystanie - w stosunku do ustalonego przez dysponentów normatywnego czasu pracy - było bardzo zróżnicowane i przykładowo w 1997 r. wynosiło:

- w Dyrekcji Teatru Polskiego Radia (za 7 miesięcy) od 54,9 % (S-11) do 79,1 % (S-7);
- w Dyrekcji Nagrań Muzycznych (za 8 miesięcy) od 44,4 % (S-3) do 69 % (S-4);
- w Dyrekcji Produkcji Radiowej (za 8 miesięcy) od 40,9 % (M-4) do 90,3 % (S-9).

Jeszcze większe różnice występowały przy wykorzystaniu poszczególnych stanowisk produkcyjnych i urządzeń specjalistycznych, co wynikało m.in. ze zmian technologii produkcji i ograniczenia zapotrzebowania na niektóre z nich. W tej sytuacji dalsze decyzje dotyczące rozbudowy lub modernizacji studiów i stanowisk produkcyjnych powinny być - w ocenie NIK - podejmowane po rozpoznaniu aktualnych i określeniu przyszłych potrzeb jednostek programowych w zakresie usług świadczonych przez studia.

Zweryfikowanie zapotrzebowania na usługi istniejących studiów wydaje się niezbędne w sytuacji zmniejszania czasu emisji programów, a także wobec planowanej przez PR SA zmiany na cyfrową technologię produkcji i emisji programów radiowych.

Oprócz zaspokajania własnych potrzeb programowych, studia i stanowiska produkcyjne PR SA udostępniane były odpłatnie kontrahentom zewnętrznym. I tak:

- w Dyrekcji Nagrań Muzycznych w okresie 1995-1997 (sierpień), z ogólnego czasu pracy stanowisk produkcyjnych w wysokości 34.464,5 godz., 16.131,5 godz. (tj. 46,8 %), stanowiska te pracowały na potrzeby kontrahentów zewnętrznych (w poszczególnych latach odpowiednio: 56,4 %, 47,2 %, 35,2 %);

- w Dyrekcji Produkcji Radiowej na potrzeby kontrahentów zewnętrznych przeznaczono 3.869,5 godz., z czego w poszczególnych latach odpowiednio 6,2 %, 2,1 % i 1,8 % ogólnego czasu pracy studiów;
- w Dyrekcji Teatru Polskiego Radia studia wykorzystywane były na potrzeby kontrahentów zewnętrznych przez 462,5 godz., tj. 2 % czasu pracy tych studiów.

Z danych Biura Ekonomicznego PR SA wynika, że sprzedaż zewnętrzna w 1996 r. wyniosła łącznie 886.845 zł i była niższa zarówno od technicznego kosztu wytworzenia (943.260 zł), jak też kosztu własnego sprzedaży (1.230.250 zł) i zamknęła się ujemnym wynikiem w kwocie 343.405 zł.

Za I półrocze 1997 r. sprzedaż zewnętrzna wyniosła 808.266 zł i była wyższa od technicznego kosztu wytworzenia (710.656 zł), natomiast niższa od kosztu własnego sprzedaży (952.449 zł). Deficyt za I półrocze 1997 r. wynosił 144.182 zł, a w III kwartale 1997 r. pogłębił się do kwoty 240.161 zł.

Wykazywany deficyt na sprzedaży zewnętrznej wymienionych jednostek organizacyjnych PR SA wynikał z uwzględnienia w ostatecznym rozliczeniu pełnych kosztów działalności spółki. Jednak tylko w przypadku Dyrekcji Produkcji Radiowej przychody ze sprzedaży zewnętrznej (za 9 miesięcy 1997 r.), w kwocie 158.659 zł, nie pokrywały kosztów poniesionych przez tę jednostkę. Jedną z przyczyn okresowej straty na sprzedaży usług kontrahentom zewnętrznym było stosowanie stawek odpłatności 10-krotnie niższych niż wyliczone przez Biuro Ekonomiczne PR SA.

### **2.1.5. Wydatki na reprezentację i reklamę**

W okresie objętym kontrolą systematycznie wzrastały koszty reklamy publicznej polegającej na promocji PR SA w formie m.in. umieszczania logo spółki na plakatach, okładkach płyt i kaset, scenografii koncertów, imprez plenerowych, ulotkach itp. W 1994 r. PR SA nie poniosło z tego tytułu żadnych kosztów, natomiast w latach 1995-1997 (I półrocze) koszty promocji wynosiły 1.725 tys. zł, 9.372 tys. zł (tj. wzrosły ponad 5-krotnie) i 3.324 tys. zł. Usługi promocyjne na rzecz PR SA świadczone były przez kontrahentów zewnętrznych głównie w ramach realizacji umów barterowych, których koszty w ogólnych kosztach reprezentacji i reklamy wzrosły z 29,5 % w 1995 r. do 76,1 % w 1996 r. oraz 71,7 % za I półrocze 1997 r.

Istotą umów barterowych było wzajemne, bezgotówkowe świadczenie usług przez strony, przy czym wartość tych usług z założenia była równoważna.

W ocenie Najwyższej Izby Kontroli umowy barterowe były dla radia niekorzystne pod względem finansowym, ponieważ w wyniku ich realizacji PR SA nie uzyskiwało żadnych wpływów gotówkowych, natomiast ponosiło wydatki opłacane gotówką. I tak:

- *głównym świadczeniem PR SA w ramach umów barterowych była emisja reklam na rzecz kontrahentów, od wartości której radio miało obowiązek naliczać 22 % podatku VAT; z kwoty naliczonego podatku spółka mogła odliczyć tylko niewielką jego część, ustaloną według wskaźnika udziału sprzedaży opodatkowanej w sprzedaży ogółem, który wynosił w 1995 r. 17,8 %, w 1996 r. 23,4 %, a w 1997 r. 17,4 %; pozostałą część podatku VAT spółka była obowiązana odprowadzić do Urzędu Skarbowego; kwota ta wynosiła w 1995 r. 96,5 tys. zł, w 1996 r. 991,4 tys. zł, a w 1997 r. (I półrocze) - 520,6 tys. zł i obciążała koszty działalności PR SA,*
- *według umowy zawartej przez PR SA w 1995 r. ze stowarzyszeniem ZAIKS wynagrodzenie z tytułu tzw. „małych praw autorskich” naliczano wskaźnikiem 4,3 % od przychodów brutto spółki, do których zaliczono również wartość umów barterowych; z tytułu realizacji umów barterowych dotyczących promocji PR SA, opłaty na rzecz ZAIKS-u wyniosły w 1995 r. 33,3 tys. zł, w 1996 r. 387,1 tys. zł, a w I półroczu 1997 r. 134,4 tys. zł.*

Łączne wydatki gotówkowe PR SA z tytułu realizacji umów barterowych dotyczących reklamy publicznej za lata 1995-1997 (I półrocze) wyniosły ok. 2.163 tys. zł.

Ponadto, na skutek rozbieżności między datami wystawienia faktur sprzedaży usługi przez PR SA, a datami wystawienia i księgowania faktur otrzymanych od kontrahentów, świadczenia stron na dzień rozliczenia podatkowego nie równoważyły się. W konsekwencji PR SA osiągała okresowo przychody z tytułu realizacji umów barterowych wyższe od kosztów, co powodowało obowiązek odprowadzania zaliczek na podatek dochodowy od osób prawnych. Na przykład:

- *w wyniku realizacji umowy z firmą „Agora-Gazeta” Sp. z o.o. Agencja Reklamy PR SA wystawiła w dniu 31 sierpnia 1997 r. fakturę na kwotę 9,9 tys. zł za zrealizowaną usługę reklamową, natomiast firma „Agora-Gazeta” do końca listopada 1997 r. nie przysłała faktury równoważnej, co spowodowało odprowadzenie przez PR SA zaliczki na podatek dochodowy w kwocie ok. 4,6 tys. zł.*

Zamrażanie przez PR SA środków obrotowych w zaliczkach na podatek dochodowy wynikało także z wystawiania przez kontrahentów faktur w kwotach innych niż uzgodniona wartość wzajemnych świadczeń, a także z zaniedbań pracowników PR SA. Przykładowo na skutek nieterminowego oddania przez członka Zarządu PR SA do realizacji dwóch faktur Biura Koncertowego „Politon” na łączną kwotę 752,2 tys. zł, PR SA zapłaciło we wrześniu 1997 r. zaliczkę na podatek dochodowy od osób prawnych w wysokości 285,8 tys. zł. Należy podkreślić, że płatność ta miała miejsce w okresie zagrożenia płynności finansowej spółki i korzystania z kredytów bankowych na finansowanie działalności bieżącej.

Wartość świadczeń kontrahentów zewnętrznych, określona w umowach barterowych jako równoważna wobec świadczeń PR SA, była w niektórych przypadkach - w ocenie NIK - bezzasadnie zawyżana. Na przykład:

- *PR SA zobowiązało się do wyprodukowania 12 wersji reklamy promującej koncerty pt. „Mistrzowie Gitary”, zamieszczania ich przez pięć dni w tygodniu, trzy razy dziennie na antenie Radia BIS, w terminie od 1 do 30 kwietnia 1997 r. oraz przekazania kontrahentowi praw producenckich do wyprodukowanych reklam. Organizator koncertów, Agencja „Kantaro” ze Szczecina, zobowiązała się w zamian do umieszczenia logo PR SA na plakatach, w programach koncertów i na scenie sali koncertowej oraz dołączenia informatorów o radiu do programów koncertów. Za świadczone usługi PR SA i firma „Kantaro” wymienili się równoważnymi fakturami na kwotę 271,5 tys. zł. Taką wysoką wycenę wartości usługi firmy „Kantaro” należy uznać za bezzasadną, zwłaszcza w sytuacji, gdy w umowie nie został określony minimalny nakład programów i plakatów z logo PR SA, a pozostałe zobowiązania kontrahenta (np. do umieszczenia logo PR SA na okładkach płyt i kaset z nagraniami koncertów, jeżeli takie publikacje będą wydane), budziły wątpliwości co do zakresu korzyści promocyjnych, możliwych do uzyskania przez PR SA.*

W badanym okresie wydatki na reprezentację i reklamę wynosiły w 1994 r. 29,3 tys. zł, w 1995 r. 2.233,2 tys. zł, w 1996 r. 9.782,9 tys. zł, a w I półroczu 1997 r. 3.569,5 tys. zł. Udział kosztów reprezentacji i reklamy w ogólnych kosztach działalności spółki wzrósł od 0,03 % w 1994 r. do 1,6 % w 1995 r. i 5,6 % w 1996 r.

W ogólnych wydatkach na reprezentację i reklamę limitowane wydatki na reklamę niepubliczną wynosiły odpowiednio 119 tys. zł, 507,7 tys. zł, 410,8 tys. zł, a w I półroczu 1997 r. 241,1 tys. zł. W 1995 r. limit wydatków na reklamę niepubliczną, obejmujący m.in. koszty przyjęć okolicznościowych, upominków i poczęstunków, został przekroczony o 105,7 tys. zł. Kwoty tej spółka nie mogła zaliczyć jako kosztów uzyskania przychodu, w wyniku czego zapłaciła podatek dochodowy w kwocie 42,3 tys. zł.

Podstawową przyczyną przekroczenia wydatków limitowanych były wysokie koszty obchodów jubileuszu 70-lecia Polskiego Radia (651,8 tys. zł). Nie kwestionując zasadności organizowania obchodów różnych świąt i jubileuszy w PR SA, Najwyższa Izba Kontroli krytycznie ocenia przekraczanie wydatków limitowanych, powodujące zwiększone obciążenia podatkowe spółki.

Zgodnie z obowiązującymi w PR SA zasadami, prawo do składania oświadczeń woli w imieniu spółki posiadał Prezes Zarządu samodzielnie lub dwóch członków Zarządu łącznie. W okresie objętym kontrolą stwierdzono przypadki jednoosobowego podejmowania decyzji o skutkach finansowych przez członków Zarządu. Dotyczyło to m.in. przekazania zaliczki w kwocie 104,4 tys. zł dla Polskiej Agencji Prasowej na poczet wynagrodzenia za świadczone usługi, podpisania umowy z ITAR-TASS w sprawie korzystania z serwisu informacyjnego tej agencji, przekazania kwoty 36,6 tys. zł Agencji Classic Art na organizację wyborów „Miss Lata z Radiem”. W 1996 r. Zarząd PR SA udzielił pełnomocnictw właścicielowi prywatnego Biura Koncertowego „Politon” do działania w imieniu i na rzecz PR SA, nie określając górnej wartości zobowiązań możliwych do zaciągania.



Działając na podstawie udzielonych pełnomocnictw, właściciel firmy „Politon” zawarł umowy m.in. z Totalizatorem Sportowym o wartości 250 tys. zł, z Agencją Reklamową „Capital” o wartości 160 tys. zł oraz z Towarzystwem Ubezpieczeń na Życie SA „Commercial Union” o wartości 70 tys. zł. Wartość umów podpisanych przez właściciela prywatnej agencji była wielokrotnie wyższa od górnej granicy pełnomocnictw udzielanych przez Zarząd kierownikom jednostek organizacyjnych PR SA.

Krytycznie należy ocenić stosowaną przez Dyрекcję Teatru Polskiego Radia praktykę nierejestrowania w Biurze Zarządu zawartych umów - co najmniej 40 z 1996 r. i 80 z 1997 r. Ponadto umowy dotyczące nabycia praw autorskich nie zawierały wykazu utworów, do których PR SA nabyło prawa, nie były także akceptowane przez radców prawnych spółki.

W ocenie NIK, niekompletny rejestr umów nie dawał Zarządowi PR SA pełnego i aktualnego obrazu sytuacji spółki.

## **2.2. Działalność regionalnych rozgłośni radiofonii publicznej**

### **2.2.1. Organizacja spółek**

W okresie objętym kontrolą w spółkach prowadzono działania mające na celu dostosowanie struktur organizacyjnych i zasad działalności programowej do nowej formuły organizacyjno-prawnej rozgłośni.

Mimo znacznego zaawansowania tych prac, w 9 spośród 17 rozgłośni regionalnych stwierdzono nieprawidłowości dotyczące spraw organizacyjnych. W 5 rozgłosniach (w Białymstoku, Krakowie, Łodzi, Opolu i Warszawie) brakowało podstawowych dla spółek dokumentów wymaganych przepisami art. 351 i 412 kh, tj. ksiąg akcyjnych i ksiąg protokołów walnych zgromadzeń. W 8 rozgłosniach (47 % badanych) stwierdzono inne braki w dokumentacji organizacyjnej, w tym nieopracowanie lub nieaktualizowanie regulaminów organizacyjnych i regulaminów pracy, brak zakresów obowiązków pracowników, instrukcji obiegu i kontroli dokumentów finansowo-księgowych. Na przykład:

- w **Radiu Wrocław SA** obowiązujący od 1 grudnia 1993 r. regulamin organizacyjny nie był aktualizowany, pomimo dokonywanych kilkakrotnie zmian w organizacji jednostki; nie określał zakresu działania i odpowiedzialności poszczególnych komórek organizacyjnych i samodzielnych stanowisk pracy, ograniczając się do ich wyszczególnienia; w spółce nie opracowano zasad wewnętrznego obiegu i kontroli dokumentów finansowo-księgowych;
- w **Radiu Koszalin SA** regulamin i schemat organizacyjny spółki odbiegał od stanu faktycznego; w dokumentach tych nie wprowadzono zapisów uwzględniających istnienie redakcji terenowych w Pile i Ślupsku oraz Ośrodka Wczasowego w Rowach;
- w **Radiu Łódź SA** nie wszystkie zadania jednostki rozpisane zostały na zakresy obowiązków pracowników, w związku z czym Zarząd zlecał na podstawie odrębnych umów własnym pracownikom lub osobom spoza spółki zadania dotyczące bieżącej działalności spółki, w tym związane z obsługą administracyjną, inwentaryzacją, okresowymi zastępstwami nieobecnych pracowników; liczba zawieranych umów zleceń zwiększyła się z 242 w 1995 r. do 349 w 1996 r., a

do 30 września 1997 r. zawarto ich 236; koszty wynagrodzeń bezosobowych wzrosły z 331 tys. zł w 1994 r. do 687 tys. zł w 1996 r., tj. ponad dwukrotnie;

- w **Radio Gdańsk SA** spośród 115 pracowników spółki ponad 40 % nie posiadało zakresów obowiązków; dla części z nich zakresy te opracowano w czasie trwania kontroli.

W niektórych regulacjach wewnętrznych spółek stwierdzono postanowienia niezgodne z treścią aktów prawnych wyższego rzędu. Przykładowo:

- w regulaminie Zarządu **Radia Szczecin SA** określono, że sprawy nawiązywania i rozwiązywania stosunku pracy z osobami zajmującymi stanowiska kierownicze w spółce (bez wyłączenia członków Zarządu) należą do Zarządu spółki; tymczasem zgodnie ze statutem **Radia Szczecin SA**, umowy o pracę z członkami Zarządu zawiera Przewodniczący Rady Nadzorczej. Przekroczenie kompetencji stwierdzono także w odniesieniu do Prezesa Zarządu **Radia Katowice SA**, który określił zakresy czynności pozostałym członkom Zarządu, podpisał aneks do umowy o pracę z jednym z nich, a z drugim zawarł umowę dotyczącą zasad używania prywatnego samochodu do celów służbowych; było to niezgodne ze statutem spółki, który ustalał, że umowy o pracę z członkami Zarządu oraz inne czynności związane z ich stosunkiem pracy należą do kompetencji Przewodniczącego Rady Nadzorczej.

#### **2.2.2. Realizacja zadań programowych przez rozgłośnie regionalne radiofonii publicznej**

Rozgłośnie regionalne wyemitowały w 1996 r. ok. 160 tys. godzin programów. Wszystkie nadawały 24-godzinne programy regionalne, a dwie (we Wrocławiu i Zielonej Górze) dodatkowo - za zgodą KRRiTV - programy lokalne. Pozostałe spółki, które o tę możliwość występowały, otrzymały decyzje odmowne.

Programy regionalne emitowane były w dolnym i górnym zakresie UKF na częstotliwościach przejętych po Polskim Radiu i nowych, przyznawanych w latach 1994-1997 na podstawie decyzji KRRiTV. Większość spółek zasięgiem swojego działania obejmowała cały obszar ustalony dla każdej z nich na mocy uchwały nr 3 a KRRiTV z 2 lutego 1994 r.; niektóre, posiadające dostęp do nadajników dużej mocy, docierały nawet poza swój obszar działania.

Problemy związane z zasięgiem emisji wystąpiły tylko w 3 przypadkach. I tak:

- zły stan techniczny i niedostateczna liczba nadajników nie zapewniała dobrego odbioru programu **Radia Łódź SA** na terenie województw łódzkiego, sieradzkiego, skierniewickiego i piotrkowskiego; już w 1996 r. stwierdzono konieczność wybudowania nadajników w Piotrkowie Tryb., Radomsku, Skierniewicach, Sieradzu i Łodzi, lecz oddany został do użytku jedynie nadajnik w woj. skierniewickim; w planie inwestycyjnym na 1997 r. nie przewidziano żadnych środków na budowę pozostałych;
- **Radio Białystok SA** nie docierało do południowych krańców województwa białostockiego i zachodnich terenów łomżyńskiego;
- **Radio Koszalin SA** utraciło możliwość nadawania w południowych rejonach województwa koszalińskiego i na terenie województwa pilskiego, gdyż dysponuje na tych obszarach nadajnikami w dolnym zakresie UKF,

*którego eksploatacja zostanie około 2000 roku zaniechana, a KRRiTV nie przyznała rozgłośni częstotliwości w górnym zakresie UKF.*

Do rozgłośni o bardzo dobrych możliwościach emisyjnych należało **Radio Wrocław SA**, które inwestowało w modernizację i rozbudowę swojej bazy nadawczej. W końcu 1997 r. spółka dysponowała 13 częstotliwościami, w tym 8 w górnym zakresie UKF, co pozwalało jej obejmować zasięgiem teren całego Dolnego Śląska oraz docierać do obrzeży województw zielonogórskiego, leszczyńskiego, kaliskiego i opolskiego. Rozbudowę sieci nadajników - emitujących w górnym zakresie UKF - powiązano z wyposażeniem ich w kodery RDS (Radio Data System), umożliwiające m.in. identyfikację Radia Wrocław poprzez wyświetlanie na ekranach odbiorników nazwy stacji, przekazywanie informacji tekstowych (funkcja „Radio-text”), a także odbiór komunikatów drogowych bez konieczności zmiany stacji.

Na ofertę programową rozgłośni regionalnych składało się 19 samodzielnych programów wypełnionych publicystyką, informacją, muzyką, transmisjami, reportażami i innymi formami radiowymi. W ofercie programowej dominowały premiery i audycje „na żywo”, w tym coraz więcej było tzw. audycji kontaktowych, polegających na bezpośrednim udziale słuchaczy w programie radiowym.

W trosce o różnorodność programu, zachowanie dotychczasowego i pozyskanie nowego audytorium oraz realizację obowiązków ustawowych radiofonii publicznej, rozgłosnie regionalne emitowały programy w językach obcych dla mniejszości narodowych w Polsce i w języku polskim dla skupisk polonijnych w rejonach przygranicznych. Uczestniczyły bezpośrednio w życiu społeczności regionalnych, starając się integrować je kulturowo, historycznie i pokoleniowo. Organizowały, współorganizowały lub sprawowały patronat nad imprezami kulturalnymi, sportowymi i ekologicznymi. Były wśród nich przedsięwzięcia artystyczne o zasięgu ogólnokrajowym, jak: „Jazz nad Odrą” i „Przegląd Piosenki Aktorskiej” we Wrocławiu lub międzynarodowym, jak: Bydgoski Festiwal Operowy, Festiwal Teatralny MALTA w Poznaniu, Międzynarodowy Festiwal Sztuki Filmowej „CAMERIMAGE” w Toruniu, Międzynarodowy Konkurs Młodych Pianistów „ARTHUR RUBINSTEIN IN MEMORIAM”. Ponadto rozgłosnie regionalne finansowały lub współfinansowały akcje promocyjne, charytatywne, oświatowe. Radio Katowice SA w latach 1996-1997 (I półrocze) przekazało na te cele w formie darowizn ok. 118,3 tys. zł oraz 2 samochody, wyposażenie gabinetu lekarskiego, fortepian, kserokoparkę i inne składniki majątkowe.

Według danych sprawozdawczych sporządzanych w rozgłosniach regionalnych dla KRRiTV, ok. 5,1 % rocznego czasu nadawania przeznaczano dla producentów krajowych innych niż nadawca, w rozumieniu art. 15 ust. 2 ustawy o rrtv. Oznacza to, że spółki nie realizowały ustawowego wymogu przeznaczania minimum 10 % rocznego czasu nadawania dla tych producentów.

Dane sprawozdawcze spółek dotyczące spraw programowych nie były w pełni wiarygodne. Stwierdzono bowiem że:

- **Radio w Opolu** w sprawozdaniu za 1996 r. wykazało 310 godzin audycji produkcji krajowej zamiast wyemitowanych w rzeczywistości 400 godzin;
- **Radio Wrocław SA** przedstawiało zawyżony udział emisji swoich audycji na antenach ogólnopolskich; różnice w 1995 r. wynosiły 47 godzin (37,5 %), a w 1996 r. - 39 godzin (38,7 %); jako audycje wytworzone przez producentów krajowych innych niż nadawca wykazywano wyłącznie zakupione od podmiotów zewnętrznych, utrwalone na nośnikach magnetycznych; nie zaliczano natomiast audycji tworzonych „na żywo” w koprodukcji z producentami obcymi; w ten sposób spółka zaniżała faktyczny udział producentów zewnętrznych w rocznym czasie nadawania programu;
- **Radio Gdańsk SA** w sprawozdaniu programowym za 1996 r. podało nierzetelne dane dotyczące czasu emisji audycji publicystycznych, edukacyjno-poradniczych, religijnych i literackich; łączny czas emisji audycji według struktury gatunkowej zawyżono o 1898 godzin, tj. o 21,6 %;
- **spółka radiowa w Białymstoku** wykazała w sprawozdaniu za 1996 r. 10 % czasu emisji przeznaczanego dla producentów krajowych innych niż nadawca, choć faktycznie programy tych producentów zajęły tylko 3 % rocznego czasu emisji.

Przyczyną tych nieprawidłowości był brak w wielu spółkach ewidencji umożliwiającej sporządzenie wiarygodnych sprawozdań programowych w układzie zalecanym przez KRRiTV. Stan taki stwierdzono w spółkach radiowych w Gdańsku, Wrocławiu, Łodzi i Krakowie.

Kontrola produkcji własnej rozgłośni regionalnych nie wykazała nieprawidłowości, natomiast istotne uchybienia we współpracy z producentem zewnętrznym stwierdzono w **Radiu Łódź SA**. I tak :

- rozgłośnia zakupiła w prywatnej firmie „Studio AG” audycje radiowe za łączną kwotę 167,8 tys. zł, nie żądając kalkulacji kosztów uzasadniających cenę zakupu; mimo iż audycje te realizowane były w studiu Radia Łódź SA, nie zawarto pisemnej umowy określającej zasady realizacji i warunki wzajemnych rozliczeń oraz nie obciążano firmy kosztami usług świadczonych przez rozgłośnię; tylko dla ok. jednej czwartej zakupów dokonanych w „Studio AG” wartość usług świadczonych przez Radio Łódź SA wyniosła nie mniej niż 13,1 tys. zł; spośród 7 faktur objętych kontrolą, cztery pod względem merytorycznym zaakceptował pracownik radia będący mężem właścicielki „Studia AG”, a dwie podpisał jako zlecający usługę, akceptujący i przyjmujący jej wykonanie; ten sam pracownik kwitował na wszystkich kontrolowanych fakturach - bez upoważnienia właścicielki „Studia AG” - odbiór należności.

Źródłem pozyskiwania audycji - oprócz produkcji własnej i zakupu u producentów zewnętrznych - była wymiana gotowych programów między rozgłośniami regionalnymi. Wzbogacało to ich ofertę programową, przy niewielkich kosztach przedsięwzięcia, z uwagi na stosowanie preferencyjnych, zryczałtowanych stawek odpłatności (2-3 zł/min).

### **2.2.3. Wyniki finansowe działalności spółek, struktura przychodów i kosztów**

Wyniki finansowe działalności spółek oraz strukturę ich przychodów i kosztów przedstawiają tabele nr 1-4, stanowiące załączniki do informacji. Z danych zamieszczonych w tabelach wynika, że działalność regionalnych spółek radiofonii publicznej w latach 1994-1996 zamykała się dodatnimi wynikami finansowymi. Jednak w 12 spółkach (tj. 70 % objętych kontrolą) zysk netto od 1994 r. systematycznie się zmniejszał. Na przykład:

- zysk netto **Radia Pomorza i Kujaw SA (PiK SA)** w Bydgoszczy zmniejszył się z 3.544 tys. zł w 1994 r. do 1.669 tys. zł w 1995 r. i 449 tys. zł w 1996 r.; zysk netto w **Radiu Szczecin SA** zmniejszył się analogicznie z 1.015 tys. zł do 444 tys. zł i 109 tys. zł, a w **Radiu Lublin SA** z 1.152 tys. zł do 950 tys. zł i 431 tys. zł; tylko **Radio Zachód SA** w Zielonej Górze osiągnęło za 1996 r. wynik finansowy lepszy o 47,5 % niż w 1994 r. (1.531 tys. zł).

Przyczyną pogarszania się wyników finansowych spółek była wyższa dynamika wzrostu kosztów działalności od dynamiki wzrostu przychodów. W latach 1994-1996 w badanych spółkach przychody wzrosły średnio o 10,7 %, natomiast koszty o 24,4 %. W spółkach w Bydgoszczy i w Łodzi, które odnotowały spadek przychodów w 1996 r. w stosunku do roku poprzedniego odpowiednio o 7,8 % i 0,5 %, koszty działalności wzrosły w tym okresie odpowiednio o 31,3 % i 11,3 %.

W 1994 r. łączne przychody 17 spółek wyniosły 120.332,5 tys. zł, a zysk netto 28.171 tys. zł. Znaczny wpływ na poziom przychodów oraz wynik finansowy 1994 r. miało zasilenie spółek regionalnych środkami finansowymi pochodzącymi z podziału zysku po p.j.o. PRiTV oraz funduszu popierania twórczości radiowo-telewizyjnej.

W 1995 r. przychody spółek wzrosły o 9,3 % i wynosiły 131.571,6 tys. zł, przy czym w 4 spółkach (w Warszawie, Krakowie, Gdańsku, Bydgoszczy) były niższe niż w 1994 r., Zysk netto spółek w tym okresie wyniósł 11.932,6 tys. zł, co stanowiło 42,3 % zysku z roku poprzedniego.

W 1996 r. łączne przychody spółek wyniosły 147.536,9 tys. zł i były wyższe o 12,1 % od uzyskanych w 1995 r., przy czym w 3 spółkach (w Bydgoszczy, Kielcach i Łodzi) były niższe niż w 1995 r. Łączny zysk netto spółek w tym okresie wyniósł 10.328,6 tys. zł i stanowił 86,6 % zysku ubiegłorocznego.

W okresie objętym kontrolą największy udział w przychodach spółek stanowiły wpływy z opłat abonamentowych przekazywane spółkom przez KRRiTV, które wzrosły średnio z 60,4 % w 1994 r. do 70,6 % w 1995 r., 75,1 % w 1996 r. oraz 75,3 % w I półroczu 1997 r.

W 1994 r. najniższy udział środków abonamentowych w przychodach ogółem stwierdzono w **Radiu Kraków SA** (47 %) i w **Radiu Kielce SA** (47,3 %), a najwyższy w **Radiu „PRO FM”** w Opolu (79,2 %), **Radiu Zachód SA** w Zielonej Górze (70,6 %) i w **Radiu Koszalin SA** (70,4 %). W 1995 r. roku najniższy udział środków abonamentowych w przychodach ogółem wystąpił ponownie w **Radiu Kielce SA** (43 %), a najwyższy w **Radiu „PRO FM”** w Opolu (85,5 % oraz w **Radiu Wrocław SA** (84 %). W 1996 r. najniższy

udział wpływów abonamentowych stwierdzono w **Radiu Katowice SA** (57,5 %), najwyższy w **Radiu PRO FM** (85,5 %) oraz w **Radiu Wrocław SA** (84,7 %).

W badanym okresie zmniejszał się udział w przychodach ogółem wpływów ze sprzedaży produktów i usług, z 40,7 % w 1994 r. do 29,4 % w 1995 r. i 24,9 % w 1996 r. We wpływach z tego źródła dominujący udział miały przychody z działalności reklamowej, które stanowiły odpowiednio 15,4 %, 14,4 % i 14,4 % ogółu przychodów. Pozostałe przychody w wysokości średnio 16,6 % pochodziły z działalności finansowej, tj. głównie z odsetek bankowych i obrotu papierami wartościowymi.

W kwotach bezwzględnych najwyższe wpływy z działalności reklamowej w latach 1994-1996 w wysokości 9.670 tys. zł uzyskało **Radio Katowice SA**, a z działalności finansowej **Radio Kielce SA** - 12.018 tys. zł. Najniższe kwoty wpływów reklamowych uzyskało **Radio „PRO FM”** w Opolu (1.716 tys. zł), a z działalności finansowej **Radio Lublin SA** (261 tys. zł).

Kontrola wykazała, że w 6 spółkach (tj. 35,3 % objętych kontrolą) nie przywiązywano dostatecznej wagi do pozyskiwania należnych przychodów z tytułu świadczonych usług. Na przykład:

- w **„Radiu dla Ciebie” SA** kontrola wykazała niezaksięgowanie 56 faktur wystawionych przez Biuro Reklamy z tytułu zrealizowanych w 1994 r. usług reklamowych na rzecz Agencji Artystycznej „DroArt” Sp. z o.o., za które należy, lecz nie ujęty w ewidencji księgowej i nie uzyskany do czasu kontroli, przychód wynosił 5.404 zł; wprowadzie w ugodzie zawartej z firmą „DroArt” w lipcu 1997 r. - na skutek działań podjętych w wyniku kontroli - RdC zapewniło sobie wpłatę należności z tytułu zrealizowanych usług, jednak w ocenie NIK, z powodu inflacji wysokość wynegocjowanej do zwrotu kwoty (4.518 zł) nie odpowiadała realnej wartości przychodu należnego spółce z tego tytułu w 1994 r.;
- w **Radiu Lublin SA** w umowach dotyczących emisji reklam nie określano terminów płatności za świadczone usługi, a wezwania do zapłaty wysyłane były listami zwykłymi, bez potwierdzenia doręczenia; na 164 zbadane faktury tylko w 44 przypadkach (26,8 %) ich realizacja nastąpiła w ciągu 14 dni; pozostałe należności regulowane były z opóźnieniem nawet do 250 dni; firma „Klipper”, korzystająca z usług technicznych Radia Lublin, ok. 95 % należności regulowała z opóźnieniem od 16 do 120 dni; dopiero w trakcie kontroli NIK służby księgowe skierowały do radcy prawnego sprawy czterech kontrahentów zalegających od 14 do 19 miesięcy z zapłatą należności; nie wyegzekwowano od dyrektora studia nagraniowego HENDRIX należności za 356 godzin usług realizacyjnych, a od spółki cywilnej New Action zaległej na koniec września 1997 r. opłaty za dzierżawę studia w wysokości 38 tys. zł; z powodu braku umowy cywilnoprawnej, nie wystąpiono na drogę postępowania sądowego o zasądzenie od zespołu muzycznego OBSTAWA PREZYDENTA z Wrocławia należności zarachowanej na koniec października 1995 r. w kwocie 19,5 tys. zł;
- w **Radiu PRO FM w Opolu**, spośród 37 faktur na kwotę 754,8 tys. zł spółka „Loyal” uregulowała terminowo zaledwie trzy na kwotę 53 tys. zł; pozostałe faktury realizowane były z opóźnieniem do 270 dni;

- **Zarząd spółki w Gdańsku** w grudniu 1996 r. podjął uchwałę o nienaliczaniu odsetek za nieterminowe regulowanie należności przez kontrahentów; według stanu na 31 grudnia 1996 r., należności z tytułu dostaw robót i usług wynosiły 273,6 tys. zł i nie były regulowane terminowo; ponad 16 % należności za wynajem wozów transmisyjnych i studiów w II półroczu 1996 r. (42,3 tys. zł) uregulowanych zostało w terminie przekraczającym 30 dni; nie naliczono i nie pobrano odsetek za nieterminowe regulowanie płatności od Programu II TVP w Warszawie na kwotę 2.745 zł; nie wyegzekwowano do 30 października 1997 r. należności z tytułu wyemitowania reklam na kwotę 10,3 tys. zł, w tym od Agencji Artystycznej i Reklamowej z Poznania w kwocie 5,6 tys. zł.

Koszty działalności spółek regionalnych radiofonii publicznej wzrosły z 82.627,9 tys. zł w 1994 r. do 110.734,8 tys. zł w 1995 r. i 126.818,2 tys. zł w 1996 r. W strukturze kosztów największy udział stanowiły wynagrodzenia ze świadczeniami na rzecz pracowników, które wynosiły odpowiednio 47,3 %, 45,3 % i 50 % oraz usługi obce (tj. remonty i konserwacje, koszty emisji, połączeń kablowych i usług telekomunikacyjnych, zakup serwisów informacyjnych), których udział w kosztach ogółem wynosił odpowiednio 20,6 %, 22,4 % i 21,8 %.

W latach 1994-1997 (I półrocze) w spółkach radiowych w Białymstoku, Gdańsku, Katowicach, Krakowie, Poznaniu i Rzeszowie przekraczano limit wydatków na reprezentację wynoszący 0,25 % przychodów za dany rok. Wydatki przekraczające ten limit nie stanowiły kosztów uzyskania przychodów i zwiększyły obciążenia podatkowe spółek o 177,7 tys. zł. Na przykład:

- w **Radiu Gdańsk SA** koszty reprezentacji i reklamy niepublicznej wynosiły w latach 1995-1996 ponad 100 tys. zł rocznie; nie opodatkowany podatkiem dochodowym od osób prawnych limit tych kosztów przekroczone w 1995 r. ponad trzykrotnie (o 84,9 tys. zł), a w 1996 r. i w I półroczu 1997 r. prawie dwukrotnie (odpowiednio o 66,4 tys. zł i o 17 tys. zł); zapłacony z tego tytułu podatek dochodowy wyniósł łącznie za ten okres 67,1 tys. zł; koszty reprezentacji i reklamy niepublicznej ponoszono głównie w związku z zakupem usług gastronomicznych i hotelowych, upominków i alkoholu; w 1995 r. zakupiono 953 butelki alkoholu za 17,4 tys. zł, w 1996 r. - 796 butelek za 18,5 tys. zł, a w I półroczu 1997 r. - 194 butelki (w tym 133,4 litra wódek) za 8.973 zł; według wyjaśnień kierownika Biura Administracyjno-Organizacyjnego i Obsługi Zarządu, zakupiony alkohol podawany był gościom spółki jako poczęstunek; wątpliwości wzbudziła też celowość obciążenia kosztów spółki kwotą 4,4 tys. zł wydatkowaną za zakup odzieży dla członków Zarządu;
- w **Radiu Katowice SA** w latach 1994-1996 koszty reprezentacji i reklamy limitowanej wzrosły z 22 tys. zł do 73,3 tys. zł, a ich udział w przychodach spółki z 0,22 % w 1994 r. do 0,36 % w 1995 r., 0,61 % w 1996 r. i 0,80 % w I półroczu 1997 r.; Zarząd Spółki ufundował członkom Rady Nadzorczej upominki w formie zegarków (w cenie 1.352 zł za sztukę) i toreb (530 zł za sztukę) oraz finansował koszty konsumpcji w restauracjach; przykładowo jednemu z członków Rady w 1996 r. rozliczono 48 rachunków na kwotę 6.126 zł, w I półroczu 1997 r. 27 rachunków na kwotę 3.636 zł, a kolejnemu członkowi Rady wypłacono 3.337 zł na podstawie przedłożonych w 1996 r. 35 rachunków z restauracji.

#### **2.2.4. Gospodarowanie środkami na wynagrodzenia**

W spółkach stosowano trzy sposoby wynagradzania, tj. czasowo-zadaniowy dla pracowników nie zaliczonych do grupy twórczej, honoracyjny dla dziennikarzy i realizatorów oraz czasowo-prowizyjny lub

prowizyjny dla pracowników reklamy. W praktyce ze środków honoracyjnych korzystali również pracownicy czasowo-zadaniowi i prowizyjni, wykonujący prace o charakterze twórczym.

Większość spółek radiowych stosowała nowe regulacje płacowe, w tym nowe zakładowe układy zbiorowe pracy lub przynajmniej porozumienia płacowe.

Kontrola wykazała, że w **Radiu Łódź SA**, gdzie w latach 1994-1996 wprowadzono nowe regulacje, nie zgłoszono i nie zarejestrowano w Okręgowym Inspektoracie Państwowej Inspekcji Pracy czterech protokołów dodatkowych do porozumień w sprawie zakładowego systemu wynagradzania, co stanowiło naruszenie przepisu art. 241 § 1 kodeksu pracy oraz § 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 15 listopada 1994 r. w sprawie szczegółowego trybu postępowania w sprawie rejestracji układów zbiorowych pracy oraz wzoru rejestru tych układów (Dz.U. nr 123, poz. 606). Nieprawidłowo, tj. z naruszeniem postanowień tego rozporządzenia, wypowiedziane zostało w 1996 r. porozumienie w sprawie zakładowego systemu wynagradzania w spółce; wypowiedzenia dokonał bowiem jeden związek zawodowy, chociaż stroną układu zbiorowego były dwa związki zawodowe funkcjonujące w spółce. Do czasu kontroli dwa kolejne Zarządy **Radia Łódź SA** nie wykonały zaleceń PIP z 7 października 1996 r. w sprawie wprowadzenia zmian do regulaminu stawek honoracyjnych oraz zgłoszenia tych zmian do rejestracji w Okręgowej Inspekcji Pracy w Łodzi.

W 10 spośród 17 spółek stwierdzono nieprawidłowości i uchybienia w gospodarowaniu środkami na wynagrodzenia. Na przykład:

- w **Radiu Katowice SA** dwaj członkowie Zarządu za zgodą i wiedzą Rady Nadzorczej pobierali w spółce honoraria za prace dziennikarskie, a Prezes Zarządu - naruszając swoje kompetencje - podjął decyzję o wypłacie nagród okolicznościowych członkom Zarządu i Rady Nadzorczej; ponieważ wypłacone honoraria i nagrody nie stanowiły kosztów uzyskania przychodów, w trakcie kontroli NIK spółka naliczyła i odprowadziła należny podatek dochodowy wraz z odsetkami w łącznej kwocie 7.152 zł; ponadto w wyniku kontroli spółka naliczyła i odprowadziła zobowiązania podatkowe, wynikające z nieuwjęcia w dochodach niektórych członków Rady Nadzorczej kosztów studiów i szkoleń, które sfinansowane zostały na ich rzecz przez spółkę; łączna kwota zaległego podatku z tego tytułu wraz z odsetkami wyniosła 10.062 zł;
- w **Radiu Wrocław SA** kontrola wewnętrzna ujawniła wystawianie przez koordynatora programów społeczno-kulturalnych wniosków honoracyjnych za prace dziennikarskie, które nie były wykonywane; wyludzona w ten sposób kwota 2.518 zł została wpłacona do kasy spółki w 1996 r.;
- w **Radiu „PiK” SA** w Bydgoszczy Zarząd spółki przyznawał nagrody kwartalne i roczne dziennikarzom i realizatorom programów, wypłacając je - niezgodnie z regulaminem - ze środków funduszu honoracyjnego.

#### **2.2.5. Działalność reklamowa regionalnych spółek radiofonii publicznej**

Przychody z działalności reklamowej stanowiły znaczący udział w przychodach ogółem spółek. Jednak, mimo zwiększania się wpływów z tego tytułu, ich udział w przychodach ogółem zmniejszył się. Przyczyną tego



stanu był dynamiczny rozwój działalności na rynku reklamowym prywatnych stacji radiowych, które stanowiły silną konkurencję dla radiofonii publicznej, przejmując coraz więcej zleceń na reklamę radiową.

W działalności reklamowej spółek radiofonii publicznej stwierdzono wiele nieprawidłowości i uchybień. W co trzeciej kontrolowanej jednostce niewłaściwie dokumentowano i ewidencjonowano tę działalność. Na przykład:

- w *„Radiu dla Ciebie” SA w Warszawie* w 1994 r. nie była systematycznie dokumentowana działalność Biura Reklamy w zakresie sprzedaży czasu antenowego przeznaczonego na reklamę; sposób zbierania i przechowywania podstawowych informacji nie został ściśle określony i nie był konsekwentnie realizowany, co uniemożliwiało ustalenie pełnej listy klientów spółki, charakteru niektórych zleceń (produkcja lub emisja reklam, ich wartość brutto i netto), wartości udzielonych upustów, bonifikat i prowizji, terminowości i zgodności realizacji zleceń (emisji reklam) z treścią postanowień umów w tym zakresie; brak było pełnego, jednolitego i prowadzonego chronologicznie rejestru faktur; konsekwencją tej nieprawidłowości było wystawienie i zaksięgowanie przez spółkę 6 faktur VAT oznaczonych tym samym numerem, a dotyczących różnych kwot i klientów; nie dokonywano także uzgodnień pomiędzy Działem Księgowości a Biurem Reklamy w sprawie liczby i treści zawieranych umów sponsorskich i barterowych oraz wynikających z tego zobowiązań dwustronnych, terminów realizacji i zasad wzajemnych rozliczeń; w 1994 r. liczba zarejestrowanych w Biurze Reklamy RdC umów barterowych wynosiła 11 o wartości ogółem 10,6 tys. zł, natomiast w tym samym czasie zaksięgowano 19 umów o wartości 113,4 tys. zł; rozbieżności o zbliżonej skali wystąpiły także w 1995 i 1996 r.;
- w *Radiu Katowice SA* brak ewidencjonowania operacji gospodarczych na odpowiednich urządzeniach księgowych spowodował niewystawianie faktur VAT od świadczonych usług, nienaliczanie podatku od tych usług i jego nierozliczanie, co było sprzeczne z przepisami art. 2 ust. 1 i 3 pkt 5 ustawy z dnia 8 stycznia 1993 r. o podatku od towarów i usług oraz o podatku akcyzowym; stwierdzono także, że spółka nie prowadziła ewidencji usług reklamowych świadczonych na potrzeby własne.

Szczególne braki w zakresie ewidencjonowania dotyczyły przedmiotów otrzymywanych od sponsorów z przeznaczeniem na nagrody dla słuchaczy rozgłośni regionalnych. Na przykład:

- *„Radio dla Ciebie” SA* w 1994 r. przyjęło przedmioty (biżuterię) o wartości 2.160,4 zł, których część o wartości 1.227,2 zł przekazano słuchaczom w formie nagród, jednak do dnia zakończenia kontroli operacja ta nie została zaksięgowana; w 1995 r. RdC przyjęło samochód osobowy o wartości 15.366 zł i nagrodziło nim jednego ze słuchaczy, lecz także ta operacja nie znalazła odzwierciedlenia w ewidencji księgowej spółki za 1995 r.; gospodarka przedmiotami otrzymanymi od kontrahentów nie była ewidencjonowana na przychodach i rozchodach magazynowych, gdyż spółka nie posiadała jednostki organizacyjnej pełniącej funkcję magazynu;
- *Radio Białystok SA* nie prowadziło ewidencji wartościowej nagród ufundowanych przez sponsorów konkursów, a wręczanych przez pracowników radia; dotyczyło to 152 nagród, w tym 2 futer ekologicznych, marynarki, płyt kompaktowych i innych drobnych upominków; ewidencja taka została założona dopiero w trakcie kontroli NIK;
- w *Radiu Gdańsk SA* w 1996 r. i I półroczu 1997 r. zaewidencjonowano przedmioty na nagrody dla radiosłuchaczy o łącznej wartości 19,6 tys. zł; nie zaewidencjonowano jednak m.in. dwóch telewizorów otrzymanych od sponsorów; brak było również potwierdzenia odbioru tych nagród przez laureatów; w spółce nie ewidencjonowano przychodu tzw. „drobnych nagród”; nagrody o

wartości 5,2 tys. zł (26,3 %) wydane zostały bez pokwitowania lub na podstawie dowodów wypełnionych nieprawidłowo; nie uregulowano zasad dokumentowania przyjęcia nagród, opracowane zostały jedynie zasady wydawania nagród radiosłuchaczom;

- w **Radiu Łódź SA** zlecenia dotyczące wykorzystania przedmiotów reklamowych i nagród nie były numerowane, nie przechowywano ich w układzie chronologicznym, nie zawierały (w 350 przypadkach na 354) pokwitowania odbioru nagrody przez słuchacza; brak było nazwy programu, producenta audycji, rodzaju nagrody, a także określenia danych dotyczących słuchacza lub osoby odbierającej nagrodę; brak było ewidencji zarówno wartościowej, jak i ilościowej zakupionych nagród oraz przedmiotów służących reklamie.

Kontrola wykazała przypadki świadczenia przez spółki radiowe usług reklamowych bez zawarcia stosownych umów, na podstawie umów zawartych przez osoby do tego nie upoważnione lub zawartych z naruszeniem kompetencji w zakresie reprezentacji spółek. Na przykład:

- w **Radiu Łódź SA** usługi reklamowe, wykonywane były bez zawarcia umowy, wyłącznie w oparciu o ustne uzgodnienia lub tylko na podstawie jednostronnego zlecenia; brak umowy lub zlecenia stwierdzono m.in. w przypadku usługi dla firmy „Budwar” s.c. w Zduńskiej Woli na kwotę 41.102 zł; te same braki stwierdzono w przypadku reklamy dla PP „Małecki i Syn” w Łodzi na kwotę 42.914 zł; na podstawie zlecenia realizowano jedną kampanię reklamową dla „Euro Net” spółka z o.o. w Warszawie na kwotę 6.992 zł, natomiast w okresie 3 kwartałów 1997 r. dla spółki tej zrealizowano bez umowy usługi reklamowe na łączną kwotę 48.956 zł;
- w **Radiu Kielce SA** spośród 35 umów tylko 15 zostało podpisanych przez dwóch członków Zarządu; pozostałe umowy - z naruszeniem postanowień statutu spółki - zawierali w jej imieniu jednoosobowo: kierownik działu reklamy, dziennikarze, wiceprezes Zarządu; ponadto Zarząd spółki nie określił maksymalnej kwoty, do której w imieniu spółki mogli zaciągać zobowiązania akwizytorzy zawierający umowy ze zlecającymi usług reklamowych;
- w **Radiu Gdańsk SA** z 14 umów poddanych kontroli 3 podpisane zostały przez osoby nie posiadające uprawnień w tym zakresie;
- w **Radiu Rzeszów SA** wiceprezes Zarządu podpisał jednoosobowo aneks do umowy agencyjnej zawartej w 1996 r. z CR Media Sp. z o.o. w Warszawie, zwiększający prowizję Agencji z 15 % do 23 % kwoty przewidzianej w umowie na realizację kampanii reklamowych.

Kontrola wykazała zawieranie przez spółki umów w zakresie działalności reklamowej w sposób nie zapewniający właściwej ochrony ich interesów:

- w **„Radiu dla Ciebie” SA** w 80 % umów nie zapewniono należytej ochrony interesów spółki w przypadku, gdyby umowy nie doszły do skutku z przyczyn od spółki niezależnych, a podstawowym brakiem połowy skontrolowanych umów było nieprzestrzeganie zasady jednoznacznego określenia wartości zobowiązań umownych, co utrudniało prawidłowe określenie i zaksięgowanie przychodów i kosztów związanych z realizacją umów;
- w **Radiu Gdańsk SA** w zakresie działalności reklamowej w 5 spośród 14 umów objętych kontrolą nie określono wartości wzajemnie świadczonych usług i nie wystawiono faktur za te usługi.

W wyniku realizacji części umów dotyczących działalności reklamowej spółki nie osiągały zakładanych korzyści. I tak:

- w **Radiu Gdańsk SA** na 95 skontrolowanych umów w 4 (4,2 %) faktyczna wartość wyemitowanych reklam była wyższa niż kwota umowna wzajemnie świadczonych usług; szczególnie niekorzystna dla spółki była realizacja umowy zawartej ze Stowarzyszeniem Taksówkarzy „Tele-Taxi” w Elblągu, bowiem należność od Stowarzyszenia za okres styczeń-kwiecień 1997 r. wynosiła 4,8 tys. zł netto i była zgodna z umową, spółka natomiast wyemitowała w tym czasie reklamy „Tele-Taxi” na łączną kwotę 23,7 tys. zł netto; w przypadku umowy z firmą CR Promotion s.c. rozgłośnia poniosła stratę w wysokości 10.374 zł netto z tytułu zrealizowania usługi reklamowej na rzecz tej firmy; członek Zarządu Radia Gdańsk, bez należytego wyjaśnienia powodów niezrealizowania przez firmę umownego świadczenia na rzecz rozgłośni, podjął decyzję o odstąpieniu od dochodzenia należnej spółce kwoty;
- **Radio Wrocław SA** zrealizowało w I półroczu 1997 r. na rzecz zleciennodawców usługi o wartości 50,9 tys. zł, zaś usługi na rzecz spółki stanowiły kwotę 21,6 tys. zł (promocja regionalnej rozgłośni w wydawnictwach i czasopismach); w przypadku trzech firm wzajemne saldo było zrównoważone, zaś w odniesieniu do „Wieczoru Wrocławia” spółki z o.o. we Wrocławiu i „Media Express” spółki z o.o. w Warszawie nie odnotowano w ogóle świadczeń na rzecz Radia Wrocław, pomimo iż w tym okresie spółka zrealizowała usługi reklamowe na rzecz tych podmiotów w łącznej kwocie 17,9 tys. zł;
- w umowie zawartej z **Radiem Kielce SA** Stowarzyszenie Rotunda w Krakowie zobowiązało się do przekazania 25 szt. kaset i 10 szt. płyt CD w ramach rozliczenia za korzystanie ze studia nagrań; pomimo potwierdzenia na fakturze wykonania umownych zobowiązań, do czasu zakończenia kontroli nie dostarczono do rozgłośni kaset i płyt;
- w **Radiu Koszalin SA** kontrahenci zewnętrzni nie potwierdzali wykonania usług reklamowych na rzecz radia, a we wszystkich rozliczeniach miesięcznych, dotyczących umów barterowych, występowały salda wskazujące na istnienie zaległości w realizacji usług reklamowych na rzecz rozgłośni.

W 5 spółkach spośród 17 objętych kontrolą krytyczne oceny NIK dotyczyły ustalania cen za usługi reklamowe. Na przykład:

- w **Radiu Gdańsk SA**, na skutek nieewidencjonowania kosztów w układzie kalkulacyjnym, ceny za usługi reklamowe nie wynikały z kalkulacji ekonomicznych; spółka nie posiadała uregulowań wewnętrznych, dotyczących zasad stosowania upustów i prowizji; stwierdzono, że w 1996 r. najwyższe upusty (23 %) zastosowano w umowach z 2 agencjami, z których jedna zleciła 29,8 % wszystkich reklam, a druga 7,5 %;
- w **Radiu Łódź SA** nie było formalnie obowiązującego cennika reklam; wprowadzono go dopiero uchwałą Zarządu spółki w sierpniu 1997 r.; do tego czasu nie określono również zasad udzielania bonifikat i rabatów; w trakcie kontroli NIK obowiązywały w tym zakresie propozycje dyrektora Wydziału Marketingu, zaakceptowane przez Prezesa Zarządu; nadal jednak brak było stosownej uchwały Zarządu w tej sprawie;
- w **Radiu Rzeszów SA** w okresie objętym kontrolą pięciokrotnie zmieniano cenniki usług reklamowych, ale ceny nie były ustalane na podstawie kalkulacji kosztów;
- w **Radiu Koszalin SA** cennik na usługi reklamowe ustalony był na podstawie bardzo ogólnych kalkulacji, w których ponad 50 % kosztów rozliczano w formie narzutu; jako jednostkę kalkulacyjną przyjęto kilkusekundowy czas emisji reklamy, co powodowało, że zamawianego czasu

*emisji reklamy nie można było dokładnie wycenić w oparciu o skalkulowaną jednostkę czasową; w konsekwencji realizowany faktycznie czas emisji reklam był dłuższy od wycenionego.*

Rozgłoszenie regionalne sprzedawały czas antenowy przeznaczony na reklamę za pośrednictwem własnych jednostek organizacyjnych lub wyspecjalizowanych firm zewnętrznych, z których część korzystała z pomieszczeń i urządzeń technicznych rozgłośni. Współpraca ta nie zawsze była korzystna dla spółek radiowych. I tak:

- **Radio Wrocław SA** powierzyło w 1994 r. prowadzenie działalności reklamowej Korporacji Wydawniczo-Informacyjnej „ORPHA” Sp.z o.o.; firma ta, nie posiadając doświadczenia w działalności reklamowej, nie wywiązywała się ze zobowiązań finansowych na rzecz radia, pomimo zmniejszania wielkości tych zobowiązań; na dzień zaniechania współpracy, tj. na 30 czerwca 1995 r., zobowiązania firmy ORPHA wobec spółki wyniosły 70,6 tys. zł i do końca września 1997 r. zmniejszyły się do 39,3 tys. zł (spłatę zobowiązań rozłożono na 36 rat);
- **Radio Katowice SA** kontynuowało bez zmiany umowy współpracę w zakresie prowadzenia działalności reklamowej z prywatną agencją, która korzystała przy produkcji reklam ze sprzętu i urządzeń rozgłośni; stawki za usługi świadczone przez Radio Katowice na rzecz agencji nie były aktualizowane od 1992 r.; krytycznie oceniono także nieterminowe wystawianie faktur oraz nienaliczanie odsetek za opóźnione płatności na rzecz rozgłośni.

Na ujawnione nieprawidłowości w działalności reklamowej wielu spółek w znacznym stopniu rzutowało nieokreślenie wewnętrznych zasad sporządzania, obiegu i kontroli dokumentów związanych z reklamą, częste zmiany zasad prowadzenia tej działalności lub struktury organizacyjnej komórek zajmujących się reklamą, brak zakresów czynności pracowników i określenia ich uprawnień, w tym w szczególności do zawierania umów, akceptacji zleceń i podpisywania dokumentów. Nie bez znaczenia był także brak odrębnej ewidencji umów reklamowych oraz ewidencji zleceń wewnętrznych na produkcję i emisję reklam.

#### **2.2.6. Realizacja zadań inwestycyjnych**

W latach 1994-1997 (I półrocze) w objętych kontrolą jednostkach wydatkowano na inwestycje 65.745 tys. zł, w tym na przedsięwzięcia remontowe i budowlane 27.381 tys. zł, a na zakupy inwestycyjne 38.364 tys. zł.

Na skutek nieprecyzyjnego planowania inwestycji oraz zmieniających się potrzeb jednostek, faktyczna realizacja zadań inwestycyjnych znacznie odbiegała od planowanej. I tak:

- w **Radiu Gdańsk SA** zaplanowane na 1996 r. wydatki na inwestycje w wysokości 3.947,5 tys. zł wykonane zostały zaledwie w 20,6 %; w 1997 r. z zaplanowanej kwoty 3.237,3 tys. zł, w okresie I półrocza wydatkowano tylko 413,9 tys. zł (12,8 %); w planie wydatków inwestycyjnych na 1996 r. przewidziano m.in. kwotę 2.800 tys. zł na modernizację i rozbudowę budynku radia w Gdańsku-Wrzeszczu; faktycznie na zadanie to wydatkowano 38,84 zł; w 1997 r. na realizację tego zadania

zaplanowano 2.377,3 tys. zł, natomiast w okresie pierwszych 10 miesięcy wydatkowano 87,2 tys. zł, tj. 3,7 %;

- w **Radiu Rzeszów SA** w 1995 r. poza planem zakupiono 2 samochody osobowe (na podstawie uchwał Zarządu) o wartości 100,3 tys. zł oraz oświetlenie (9,3 tys. zł) i wyposażenie administracyjne (57,7 tys. zł); w 1996 r. spośród 22 zadań planowanych (łącznie z zakupami) nie zrealizowano 5 o wartości 151 tys. zł (16,9 % wartości planowej), a poza planem wykonano 12 zadań o wartości 125,6 tys. zł; w I półroczu 1997 r. spośród 30 pozycji przewidzianych planem na cały rok, do 30 czerwca zrealizowano w całości lub częściowo 14 pozycji o wartości 383 tys. zł; pozostałych 17 zrealizowanych zadań o wartości 35,1 tys. zł nie ujęto w planie;
- w **Radiu Kielce SA** plan zadania pn. „Modernizacja klimatyzacji pomieszczeń rozgłośni” zakładał wykonanie w 1995 r. remontu budynku zaplecza i klimatyzacji o łącznych kosztach 150 tys. zł; w 1995 r. nie rozpoczęto żadnych prac, a w 1996 r. wartość zadania zwiększono do 250 tys. zł, lecz wykonano tylko prace o wartości 103 tys. zł; w planie na 1997 r. zwiększono zakres rzeczowy i wartość zadania do 800 tys. zł; przyczyną niedotrzymania terminów zakończenia inwestycji i wzrostu jej kosztów były błędy w projektowaniu oraz zwiększanie zakresu robót w trakcie realizacji zadania;
- w **Radiu Lublin SA** stosowano praktykę wprowadzania do zawartych umów - za pośrednictwem aneksów - szeregu zmian wydłużających cykle wykonawcze robót budowlano-montażowych; nie przywiązywano przy tym wystarczającej uwagi do należytego dokumentowania odbiorów technicznych;
- w **Radiu Wrocław SA** nie dotrzymano kolejnych terminów zakończenia wymiany instalacji elektrycznej, zwiększono także umowne wynagrodzenie z 920,5 tys. zł (+VAT) do 1.551 tys. zł (+VAT); wynikało to z rozszerzenia zakresu prac i konieczności wykonania robót towarzyszących, nie objętych kosztorysem wstępnym.

W 6 rozgłoszeniach regionalnych (tj. 35 % objętych kontrolą) do realizacji inwestycji przystępowano bez należytego przygotowania organizacyjnego i projektowego. Na przykład:

- w **Radiu „PiK”** w Bydgoszczy od kwietnia 1994 r. prowadzona była modernizacja obiektów rozgłośni; wyboru wykonawcy dokonano przed sporządzeniem dokumentacji projektowej i kosztorysowej; inwestor zaakceptował zasadę rozliczania z wykonawcą kosztów realizacji zadania na podstawie kosztorysów powykonawczych, co powodowało, że uzyskiwał dane o kosztach realizowanej inwestycji dopiero w chwili zakończenia i zafakturowania robót; brak dokumentacji projektowo-kosztowej spowodował, że nie opracowano szczegółowego harmonogramu realizacji inwestycji, a wykonawcy nie mogli określić terminu jej zakończenia;
- w **Radiu Kraków SA** do zakończenia kontroli nie była znana kwota nakładów inwestycyjnych, niezbędna do oddania nowej siedziby w stanie technicznym pozwalającym na rozpoczęcie pracy rozgłośni; w październiku 1997 r. oszacowano niezbędne nakłady (bez wyposażenia oraz szeregu instalacji i urządzeń) na poziomie 18.860 tys. zł; posiadane przez spółkę środki na ten cel oraz możliwości generowania przychodów pozaabonamentowych były niewystarczające na dokończenie i oddanie inwestycji do użytkowania;
- w **Radiu Łódź SA** prowadzono rozbudowę bazy lokalowej rozgłośni bez znajomości ostatecznej kwoty nakładów na realizację zadania, gdyż nie zostało zaprojektowane i wycenione wyposażenie budowanego obiektu.

W 7 spółkach (41,2 % objętych kontrolą) stwierdzono nieprawidłowości w zakresie wyłaniania wykonawców zadań inwestycyjnych. Tryb postępowania w tej sprawie określony został w uchwałach zarządów spółek, jednak przyjęte zasady nie były stosowane w praktyce. Na przykład:

- w **Radiu Zachód SA** w Zielonej Górze spośród ośmiu poddanych kontroli zadań inwestycyjnych, na które spółka poniosła łączne nakłady w kwocie ok. 388 tys. zł, bez wdrożenia postępowania przetargowego udzielono zamówień na prace o łącznej wartości ok. 97 tys. zł; przy modernizacji węzła ciepłego (wartość robót ponad 40 tys. zł) na wykonawcę wybrano - spośród trzech uczestników przetargu - firmę, która oferowała najmniej korzystne warunki finansowe, przy czym wybór taki uzasadniano wykonaniem przez nią wcześniejszych zleceń rozgłośni w sposób nie budzący zastrzeżeń; Zarząd spółki, wprowadzając zasady przeprowadzania przetargów na wykonanie inwestycji i remontów oraz powołując komisję przetargową, nie określił, do jakiej wartości robót i usług można udzielać zamówień w trybie bezprzetargowym;
- w **Radiu Kielce SA** ustalone w regulaminie procedury przetargowe nie zapewniały wyboru najkorzystniejszej oferty, gdyż regulamin nie zobowiązywał służb spółki do opracowania istotnych warunków i kryteriów zamówienia, a oferentów do przedkładania kosztorysu ofertowego na wykonanie robót budowlanych; zakupów specjalistycznego sprzętu elektronicznego dokonywano bez udokumentowanego rozpoznania rynku i wyboru najkorzystniejszej oferty;
- w **Radiu Łódź SA** z pominięciem obowiązującego trybu przetargowego zakupiono dźwig osobowy za kwotę 410 tys. zł; wyboru wykonawcy jednego z zadań dokonano spośród 3 ofert, mimo iż złożonych było łącznie 20, zostały one jednak poddane wcześniejszej selekcji bez udziału komisji przetargowej; w I półroczu 1997 r. komisja przetargowa pozytywnie zaopiniowała, a Zarząd spółki zrealizował zakup 3 samochodów marki VW Passat, mimo iż dealerzy innych firm oferowali dobre i znacznie tańsze samochody.

Należy podkreślić, że w okresie objętym kontrolą spółki radiofonii publicznej nie były zobowiązane do stosowania trybu zakupu towarów i usług określonego w ustawie o zamówieniach publicznych<sup>11</sup>. Dopiero od dnia 9 listopada 1997 r., tj. po wejściu w życie przepisów nowelizujących tę ustawę, spółki zostały zobowiązane do stosowania procedury zamówień publicznych.

Na skutek niewłaściwego zabezpieczenia interesów spółek w umowach z wykonawcami oraz niedostatecznego nadzoru nad realizacją procesów inwestycyjnych stwierdzono nieprawidłowości w realizacji i rozliczaniu inwestycji. Na przykład:

- w **Radiu Łódź SA** firma „Filbau” z Gdańska realizująca dobudowę skrzydła rozgłośni zawyżyła wartość wykonanych robót o 633 tys. zł; w trakcie kontroli Zarząd spółki podjął działania zmierzające do wyegzekwowania nadpłaconych kwot i renegotjowania postanowień umowy zawartej z firmą „Filbau”;
- w **Radiu „Merkury” SA** nie kontrolowano rzetelności naliczeń w kosztorysach powykonawczych robót remontowo-konserwacyjnych, dopuszczając do zawyżania przez wykonawców wartości robót o 1,3 tys. zł; stwierdzone rozbieżności w naliczeniach zostały przez wykonawców uregulowane w trakcie kontroli NIK. W umowie z Zakładem Instalacji Sanitarnych, Wodnokanalizacyjnych i c.o. nie zabezpieczono interesów spółki w przypadku wadliwego lub nieterminowego wykonania

---

<sup>11</sup> Dz.U. Nr 76, poz. 344; zm. Dz.U. z 1994 r. Nr 130, poz. 645; z 1995 r. Nr 99, poz. 488; z 1997 r. Nr 123, poz. 777 i 778.

*umowy przez wykonawcę; umowa przewidywała natomiast możliwość zastosowania przez wykonawcę sankcji wobec spółki;*

- ***Radio Zachód SA** zlecało wykonanie usług nie ustalając wysokości wynagrodzenia; akceptując rozliczenia na podstawie kosztorysów powykonawczych nie określano wysokości składników kalkulacyjnych, takich jak stawka roboczogodziny, wysokość zysku, kosztów zaopatrzenia itp.; nie ustalono też zakresu udzielanych gwarancji.*

W trakcie kontroli ustalono, że Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji przekazywała rozgłośniom regionalnym na cele inwestycyjne część środków abonamentowych (tzw. pozaplanowe dochody abonamentowe), określając ich przeznaczenie, tj. narzucając spółkom sposób wykorzystania tych środków. Takie postępowanie KRRiTV powodowało uszczuplanie dochodów budżetowych państwa, gdyż niektóre spółki radiowe księgowały środki abonamentowe otrzymane w formie tzw. dotacji na inwestycje, jako dochody przyszłych okresów i uzyskiwały - zgodnie z przepisem art. 17 ust. 1 pkt 21 ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych - prawo do skorzystania ze zwolnienia przedmiotowego tych kwot z opodatkowania podatkiem dochodowym.

Jednak nie wszystkie spółki radiowe traktowały w ten sam sposób środki otrzymywane w formie tzw. dotacji na inwestycje; niejednolicie odnosiły się do tego problemu także służby skarbowe Ministra Finansów. Na przykład:

- *w latach 1994-1997 **Radio Szczecin SA** księgowało otrzymywane z KRRiTV tzw. dotacje na inwestycje jako wpływy abonamentowe, podlegające opodatkowaniu podatkiem dochodowym;*
- ***Radio Kielce SA** otrzymała z KRRiTV w 1995 r. tzw. dotację na inwestycje w kwocie 120 tys. zł zaksięgowano jako wpływy z opłat abonamentowych, natomiast kwotę w wysokości 317 tys. zł, przyznaną przez KRRiTV w 1996 r. na ten sam cel, zaksięgowano na dochody przyszłych okresów i na podstawie art. 17 ust. 1 pkt 21 ustawy o podatku od osób prawnych środki te uznało jako zwolnione podmiotowo z opodatkowania podatkiem dochodowym od osób prawnych;*
- *w latach 1994-1996 „**Radio dla Ciebie**” SA w Warszawie otrzymało z KRRiTV środki finansowe w kwotach odpowiednio 1.323,2 tys. zł, 630 tys. zł i 1.154 tys. zł na finansowanie inwestycji; nie wykorzystane w danym roku kwoty środków na inwestycje zwiększały wartość dochodu spółki podlegającego opodatkowaniu podatkiem dochodowym od osób prawnych; w maju 1996 r. „RdC” wystąpiło do Izby Skarbowej w Warszawie o stwierdzenie prawa do skorzystania ze zwolnienia przedmiotowego z opodatkowania podatkiem dochodowym kwot przekazanych spółce przez KRRiTV w latach 1994-1995 z przeznaczeniem na inwestycje, uzyskując pozytywne stanowisko Izby Skarbowej w tej sprawie; fakt ten miał miejsce po upływie dwóch lat od zaksięgowania pierwszej kwoty uzyskanej na inwestycje od KRRiTV; na podstawie stanowiska Izby Skarbowej, spółka w marcu 1997 r. uzyskała zwrot podatku dochodowego w kwocie 781.285 zł i dokonała korekty zeznań podatkowych CIT-8 za lata 1994 i 1995;*
- *w latach 1996-1997 KRRiTV przekazała **Radiu Wrocław SA** wydzielone środki na inwestycje w łącznej kwocie 2.790 tys. zł w ramach wpływów abonamentowych (1.153 tys. zł) i pozaabonamentowych (1.637 tys. zł); z otrzymanych środków spółka zaewidencjonowała do przychodów operacyjnych kwotę 1.787 tys. zł, zaś różnicę w wysokości 1.003 tys. zł uznała jako subwencję, a więc kwotę wolną od podatku, zaliczając ją do przychodów przyszłych okresów; Urząd Kontroli Skarbowej we Wrocławiu zakwestionował zaliczenie wymienionej kwoty do*

*subwencji i decyzją wymiarową z 24 kwietnia 1997 r. nakazał uiszczenie przez spółkę kwoty 401 tys. zł tytułem podatku dochodowego; należność ta została uregulowana w lipcu 1997 r.; odwołania do Izby Skarbowej we Wrocławiu w tej sprawie były nieskuteczne, w związku z czym spółka wniosła sprawę do Naczelnego Sądu Administracyjnego; do zakończenia kontroli nie zapadło rozstrzygnięcie w tej sprawie.*

W ocenie NIK, środki finansowe otrzymywane przez spółki radiowe z KRRiTV z przeznaczeniem na inwestycje, były częścią należnych im opłat abonamentowych, nie będących dotacją, subwencją lub dopłatą do inwestycji i nie podlegających zwolnieniom podatkowym, a o przeznaczeniu tych środków mogły decydować wyłącznie spółki. KRRiTV nie została ustawowo upoważniona do dokonywania przedmiotowego rozdziału środków abonamentowych i nie mogła podejmować decyzji, które ingerowały w sprawy gospodarki finansowej spółek. Zgodnie z wolą ustawodawcy organ ten jest jedynie dysponentem rachunku bankowego, na którym gromadzi wpływy z opłat abonamentowych i przekazuje je spółkom radiofonii publicznej w określonej przez siebie wysokości.

W wyniku kontroli Delegatury NIK w Lublinie, Kielcach, Katowicach, Koszalinie, Gdańsku, Krakowie, Olsztynie oraz Departament Edukacji, Nauki i Kultury wnioskowały do właściwych terytorialnie Urzędów Skarbowych i Urzędów Kontroli Skarbowej o ustalenie istnienia i stwierdzenie wysokości obowiązku podatkowego ze strony spółek radiowych.

Z uwagi na niejednorodne traktowanie tych spraw ze strony poszczególnych urzędów, istnieje jednak potrzeba ustalenia przez Ministra Finansów jednolitego sposobu postępowania organów skarbowych w tym zakresie.

#### **2.2.7. Wykorzystanie sprzętu i urządzeń technicznych**

W okresie objętym kontrolą uległa zwiększeniu wartość rzeczowego majątku trwałego pozostającego w dyspozycji rozgłośni regionalnych radiofonii publicznej z 40,9 mln zł w 1994 r. do 66,4 mln zł w 1996 r., w tym wartość urządzeń technicznych wzrosła odpowiednio z 19,5 mln zł do 28,5 mln zł.

Było to wynikiem intensywnego modernizowania bazy produkcyjnej i emisyjnej rozgłośni.

Według stanu na 30 czerwca 1997 r. największy przyrost rzeczowego majątku trwałego w stosunku do 1994 r. wystąpił w **Radiu Kraków SA** - o 4,6 mln zł (o 531 %), w **Radiu „PiK” SA** w Bydgoszczy - o 3,3 mln zł (o 171 %), w **Radiu Gdańsk SA** - o 3,2 mln zł (o 101 %), a najmniejszy w **Radiu Szczecin SA** - o 444 tys. zł, w **Radiu „PRO FM” SA** w Opolu o 655 tys. zł oraz w **Radiu Koszalin SA** według stanu na koniec 1996 r. - o 175 tys. zł.



Najwyższy wzrost wartości urządzeń technicznych nastąpił w **Radiu „PiK” SA** - o 1,6 mln zł i w **Radiu Zachód SA** - o 1 mln zł.

Posiadane przez spółki urządzenia, studia i stanowiska produkcyjno-emisyjne nie były w pełni wykorzystywane. Na przykład:

- **Polskie Radio Szczecin SA** dysponowało obiektami i urządzeniami przejętymi po p.j.o. „PRiTV”, które znacznie przekraczały potrzeby spółki; powierzchnia pomieszczeń wynosiła ogółem 6,6 tys. m<sup>2</sup>, w tym 1,2 tys. m<sup>2</sup> (17,7 %) stanowiły dwa zespoły emisyjne i pięć zespołów studyjnych, a 2,4 tys. m<sup>2</sup> (36 %) - pomieszczenia biurowe; codziennie i całodobowo dla potrzeb emisji programu radiowego korzystano z zespołu emisyjnego ZE-1, natomiast z zespołu emisyjnego ZE-2 korzystano w 1996 r. przez 137 dni średnio 1 godz. 47 min. dziennie, a w I półroczu 1997 r. przez 120 dni średnio 2 godz. 12 min. dziennie; w niewielkim zakresie wykorzystywane były także 3 zespoły studyjne;
- w **Radiu Katowice SA** wykorzystanie studiów i urządzeń wynosiło od 41 % do 95 % nominalnego czasu pracy; w wybranych losowo miesiącach 1996 r. i 1997 r. duże studio muzyczne wykorzystane było w 25 % i 35 % czasu nominalnego, natomiast wóz transmisyjny w 1996 r. pracował: w marcu 4 dni, w czerwcu 7 dni, we wrześniu 5 dni, a w 1997 r. w tych samych miesiącach odpowiednio 7, 6 i 8 dni.
- w **Radiu Wrocław SA** nie w pełni - w stosunku do potencjalnych możliwości - wykorzystywane było duże studio radiowe o powierzchni 432 m<sup>2</sup> i 500 miejscach na widowni; studio to, przeznaczone głównie na koncerty i nagrania (unikalne w Europie pod względem akustyki), w okresie 11 miesięcy 1997 r. eksploatowano przez 270 godzin, uzyskując z tego tytułu wpływ w wysokości 16,3 tys. zł; spółka nie podejmowała działań promocyjnych na rzecz zwiększenia przychodów z tytułu udostępniania studia, które zostało zmodernizowane w latach 1995-1996 kosztem 219 tys. zł.

Pełna ocena wykorzystania sprzętu i urządzeń technicznych, w tym zwłaszcza studiów radiowych, nie była możliwa z powodu braku ewidencji czasu ich pracy lub prowadzenia ewidencji niekompletnej.

W związku z niskim poziomem wykorzystania sprzętu i urządzeń technicznych na potrzeby własne, spółki radiowe wynajmowały posiadane pomieszczenia i urządzenia techniczne innym podmiotom, nie uzyskując z tego tytułu należnych korzyści lub egzekwując je z opóźnieniem. I tak:

- **Polskie Radio Szczecin SA** wdzierzało innym użytkownikom pomieszczenia o łącznej powierzchni 1,4 tys. m<sup>2</sup>; dzierżawie podlegało 47,7 % powierzchni zespołów emisyjnych, studyjnych, stanowisk montażowych i przegraniowych oraz 29,1 % powierzchni pomieszczeń biurowych; należy podkreślić, że specjalistyczne studio nagraniowo-koncertowe (S1-R1) udostępniano uczelniom jako salę wykładową;
- **Radio Lublin SA** wdzierzało na okres do 2001 r. nowoczesne studio produkcyjne „Hendrix”; do czasu kontroli zaległości dzierżawcy sięgały 55 % kwoty czynszu, a odsetki z tytułu nieterminowego regulowania płatności spółka naliczyła dopiero w trakcie kontroli;
- w **Radiu Wrocław SA** w 1995 r. jeden z pracowników odpowiedzialny za rozliczanie sprzedaży usług studyjnych wystawiał podwójne rachunki bądź faktury (o tych samych numerach,) zawierające różną treść co do przedmiotu usługi, nazwy klienta i należnej kwoty za wynajem studiów; jeden z dokumentów przekazywał do pionu księgowości celem zaewidencjonowania,

*drugi zatrzymywał u siebie, przyjmując od klientów gotówkę, której nie wpłacał do kasy spółki; w ten sposób przywłaszczył sobie łącznie kwotę 4.026 zł; w wyniku postępowania sądowego udowodniono winę osobie oskarżonej o zagarnięcie mienia spółki i zasądzono jego zwrot w ciągu 24 miesięcy od uprawomocnienia się wyroku (wyrok uprawomocnił się 4 lipca 1997 r.); na dzień zakończenia kontroli przypisana wyrokiem sądowym należność nie wpłynęła na rachunek spółki.*

W ocenie NIK prawidłowe zasady korzystania ze stanowisk i urządzeń produkcyjnych wprowadzone zostały przez **Radio Katowice SA**, a kontrola wykazała, że postanowienia regulaminu w tej sprawie były przestrzegane zarówno w odniesieniu do produkcji własnej, jak i obcej. Zgodnie z zasadami określonymi we wspomnianym regulaminie, zajętość studiów odnotowywana była w „Książkach pracy”, na podstawie których prowadzono kontrolę prawidłowości wystawianych wniosków honoracyjnych dla pracowników działu produkcji i emisji oraz prawidłowości rozliczeń z producentami zewnętrznymi za korzystanie ze studiów.

### **III. OPIS POSTĘPOWANIA KONTROLNEGO I DZIAŁAŃ PODJĘTYCH PO ZAKOŃCZENIU KONTROLI**

1. W związku z przeprowadzoną kontrolą zasięgano informacji w 8 jednostkach nie objętych badaniami kontrolnymi, tj. w Departamencie Pracy Głównego Urzędu Statystycznego, Państwowej Inspekcji Pracy - Oddział w Łodzi, Urzędzie Skarbowym w Krakowie - Stare Miasto, u notariusza sporządzającego akty notarialne z Walnych Zgromadzeń spółki radiowej w Łodzi, u oferentów uczestniczących w przetargach na wykonanie prac remontowych w Radiu Zachód SA w Zielonej Górze.
2. W trakcie przeprowadzania kontroli w Radiu Zachód SA kontroler - działając w trybie art. 51 ust. 4 ustawy o NIK - poinformował Prezesa Zarządu spółki o nieprawidłowościach dotyczących zlecenia i realizacji inwestycji, w wyniku czego Prezes odwołał ze stanowiska pełnomocnika Zarządu ds. technicznych, inwestycyjnych, administracji i transportu i wypowiedział mu umowę o pracę.
3. W toku kontroli powołano 15 świadków: 14 podczas kontroli w Radiu Katowice SA i 1 w Radiu Wrocław SA.
4. Efektem finansowym kontroli było stwierdzenie uszczuplenia należności budżetu państwa i innych podmiotów w kwocie 4.436,7 tys. zł. Stwierdzono ponadto inne nieprawidłowe wydatki i należności w kwocie ok. 2.862 tys. zł. Do 3 marca 1998 r. odzyskano 23.811 zł.
5. Wyniki kontroli oraz wnioski omówiono podczas 10 narad i przedstawiono w 24 wystąpieniach pokontrolnych, spośród których 20 skierowano do Prezesów Zarządów i Przewodniczących Rad Nadzorczych spółek, 3 do urzędów skarbowych, 1 do Agencji Reklamy i Promocji Radia Wrocław. Zarządy „Radia Gdańsk” SA oraz „Radia PRO FM” w Opolu zgłosiły zastrzeżenia do wystąpień pokontrolnych, które w części zostały uwzględnione.

Ponadto Delegatura NIK w Katowicach zawiadomiła Urząd Skarbowy o ujawnieniu faktów uzasadniających podejrzenie popełnienia przez Zarząd Radia Katowice SA przestępstwa określonego w art. 77 ust. 1 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości.

6. Do 20 marca 1998 r. uzyskano informację o zrealizowaniu 18 wniosków i podjęciu realizacji dalszych 16. Z nadesłanych do NIK 3 informacji o realizacji wniosków pokontrolnych wynika, że:

- Prezes Zarządu „Radia Rzeszów” SA podjął działania dla usunięcia wszystkich stwierdzonych nieprawidłowości w zakresie gospodarowania składnikami majątkowymi i środkami funduszu honoracyjnego;
- Prezes Zarządu „Radia Lublin” SA unormował tryb zawierania i ewidencjonowania umów z kontrahentami zewnętrznymi w sposób, który powinien zapewnić ochronę interesów spółki i skuteczne egzekwowanie należności; wykonał również zalecenia kontroli w zakresie realizacji zadań inwestycyjnych i rozliczeń z kontrahentami. Należności z tytułu działalności usługowej egzekwowane są na drodze postępowania sądowego, a po ustaleniu ostatecznej kwoty strat, wobec osób odpowiedzialnych za ich powstanie zostaną wyciągnięte wnioski;
- Prezes Zarządu „Polskiego Radia” SA w Warszawie poinformował o podjęciu działań mających na celu poprawę sytuacji finansowej spółki, w tym o ograniczeniu działalności inwestycyjnej. W PR SA opracowano i wdrożono do realizacji program restrukturyzacji spółki zmierzający do ograniczenia kosztów jej działalności, zdyscyplinowano służby finansowe i prawne w celu skutecznego egzekwowania należności. Opracowywane są nowe, korzystniejsze stawki za usługi świadczone przez PR SA na rzecz kontrahentów zewnętrznych, a do końca czerwca 1998 r. ma być opracowany i wdrożony komputerowy system rejestracji umów.

Bieżący nadzór nad realizacją wniosków pokontrolnych sprawuje Rada Nadzorcza PR SA, której Przewodniczący poinformował Najwyższą Izbę Kontroli o przeprowadzeniu wnikliwej analizy uwag i wniosków zawartych w wystąpieniu pokontrolnym oraz o działaniach podjętych przez Radę na rzecz pełnej realizacji zaleceń pokontrolnych przez Zarząd PR SA.

**Dyrektor Departamentu  
Edukacji, Nauki i Kultury**

**Stefan Lubiszewski**

**Akceptuję:**  
**WICEPREZES**  
**NAJWYŻSZEJ IZBY KONTROLI**

**Zbigniew Wesolowski**  
*Warszawa, 1998.04.15*

**Zatwierdzam:**  
**PREZES**  
**NAJWYŻSZEJ IZBY KONTROLI**

**Janusz Wojciechowski**  
*Warszawa, 1998.04.15*

## **Wykaz jednostek kontrolowanych**

1. Polskie Radio SA w Warszawie.
2. Polskie Radio - Regionalna Rozgłośnia w Białymstoku „Radio Białystok” SA.
3. Polskie Radio - Regionalna Rozgłośnia w Bydgoszczy „Polskie Radio Pomorza i Kujaw” SA.
4. Polskie Radio - Regionalna Rozgłośnia w Gdańsku „Radio Gdańsk” SA.
5. Polskie Radio - Regionalna Rozgłośnia w Katowicach „Radio Katowice” SA.
6. Polskie Radio - Regionalna Rozgłośnia w Kielcach „Radio Kielce” SA.
7. Polskie Radio - Regionalna Rozgłośnia w Koszalinie „Radio Koszalin” SA.
8. Polskie Radio - Regionalna Rozgłośnia w Krakowie „Radio Kraków” SA.
9. Polskie Radio - Rozgłośnia Regionalna w Lublinie „Radio Lublin” SA.
10. Polskie Radio - Regionalna Rozgłośnia w Łodzi „Radio Łódź” SA.
11. Polskie Radio - Regionalna Rozgłośnia w Olsztynie „Radio Olsztyn” SA.
12. Polskie Radio - Regionalna Rozgłośnia w Opolu „PRO FM” SA.
13. Polskie Radio - Regionalna Rozgłośnia w Poznaniu „Radio Merkury” SA.
14. Polskie Radio - Regionalna Rozgłośnia w Rzeszowie „Radio Rzeszów” SA.
15. Polskie Radio - Regionalna Rozgłośnia w Szczecinie „Polskie Radio Szczecin” SA.
16. Polskie Radio - Regionalna Rozgłośnia Radiowa w Warszawie „Radio dla Ciebie” SA.
17. Polskie Radio - Regionalna Rozgłośnia Radiowa we Wrocławiu „Radio Wrocław” SA.
18. Polskie Radio - Regionalna Rozgłośnia w Zielonej Górze „Radio Zachód” SA.